



# **Vriendelijke raad aan hoopeloozen en zwaarmoedigen om hen te beveiligen tegen wanhoop.**

<https://hdl.handle.net/1874/352300>

g.c.

8

# VRIENDELIJKE RAAD

AAN

## HOPELOOZEN

EN

## ZWAARMOEDIGEN,

OM HEN TE BEVEILIGEN TEGEN

# WAN HOOP.



*Te ROTTERDAM,*

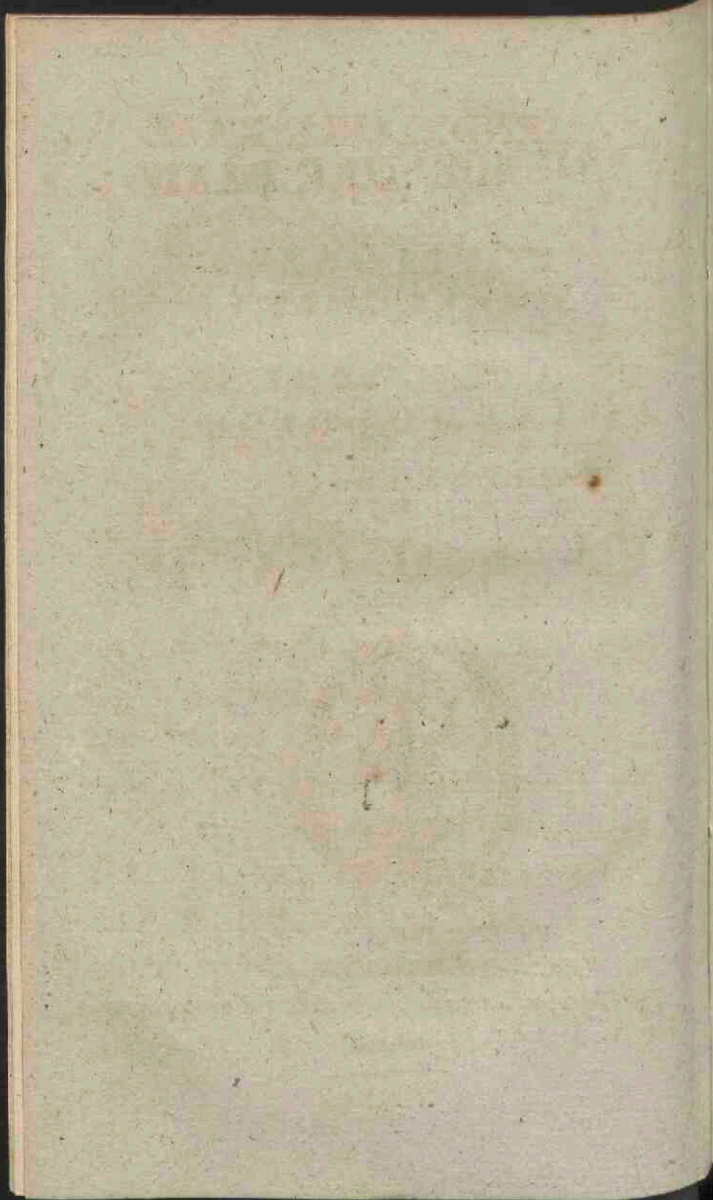
bij NICOLAAS CORNEL,

*Drukker van Neêrlandsch Zending-Genootschap.*

1829.

---

N<sup>o</sup>. XL.



## VOORBERIGT.

*Gecommitteerden bij het Nederlandsch Zendeling-Genootschap, tot het opstellen, verzamelen en uitgeven van kleine Stukjes, ter bevordering van Evangelische kennis en Godzaligheid, ook bij mingeoefenden; namelijk*  
R. J. VAN DER MEULEN, B. VAN  
MARKEN, J. CLARISSE, A. L. M. Phil.  
en Theol. Doct. en Prof., A. DE VRIES,  
L. EGELING, J. C. VORSTMAN en  
\* R.

R. ADRIANI, *Predikanten te Amsterdam, te Hoorn, te Leiden en te Rotterdam, overeenkomstig hun Ambt en Beroeping, dat oogmerk gaarne willende bevorderen, en in uitzigt op des Heeren medewerkenden zegen, bieden het nevensgaande Stukje hunnen Landgenooten aan; erkennende intusschen geene Uitgave voor echt, dan welke door eenen hunner, of door den Drukker dezès, onderteekend is.*

*Cornelis*

# VRIENDELIJKE RAAD

A A N

HOPELOOZEN EN ZWAARMOEDIGEN,

*om hen te beveiligen tegen*

W A N H O O P.

---

Treffend is de teekening, welke een Italiaan-  
sche Dichter van het verblijf der rampzaligen  
gegeven heeft, in deze weinige nadrukkelijke  
woorden: »Boven deszelfs ingang staat geschreven:  
» *Wie hier binnen treedt, laat de hoop daar  
» buiten achter!*» Er is voorwaar geen toestand on-  
gelukkiger, dan, waar men zonder hoop is. Al-  
gemeen wordt dit door de menschen erkend, en  
van daar de zoo dikwerf gebezigde spreekwoor-  
den: *Hoop is lijdens troost. Zoo lang er le-  
ven is, is er hoop!*

Maar is dit zoo, hoe ongelukkig is dan de toe-  
stand van hem, die in dit leven reeds van hoop  
berooft is. Zijne treurige gesteldheid heeft waar-

A

lijk

lijk iets van de rampzaligen in de hel. En echter, men vindt menschen, die zich zoo ongelukkig wanen; die voorgeven, dat zij geheel zonder hoop zijn. Ik zeg met opzet *wanen* en *voorgeven*: want dat zij wezenlijk zoo ongelukkig zijn, als zij zich verbeelden, durf ik gewisselijk tegenspreken, en zal u bij het lezen van dit boekje van het Nederlandsche Zendeling-Genootschap, zoo ik hoop, overtuigend blijken. Het bevat raad en troost tegen de Wanhoop. Gij denkt of zegt welligt: »tegen de Wanhoop! » waartoe dit? Hoe weinigen zullen er zijn on<sup>der</sup> » der de gewone lezers van deze kleine stukjes, » die daartoe overhellen of vervallen zijn.» Des te beter, mijne vrienden. Maar zoude hun getal wel zoo klein zijn, als gij vermoedt? Wie weet of in de behandeling van dit onderwerp, ook niet wel iets zal voorkomen, dat meer of min op u toepasselijk is.

En al ware dit zoo niet: gij zult toch de waarschuwing uwer medemenschen niet afkeuren. Bovendien, zij, die tot Wanhoop vervallen zijn, waren menschen van gelijke bewegingen als alle andere, en wie waarborgt u en mij, dat wij daartoe niet zouden kunnen vervallen.

Wij

Wij wenschen, wij hopen, wij bidden, dat God ons voor dien ongelukkigen toestand bewa-  
re en sterke door zijne genade. Maar terwijl  
wij daarop biddende ons vertrouwen vestigen,  
mogen wij ons nimmer van het gebruik der ge-  
paste middelen ontslagen achten. En liggen wij  
bloot voor eenig kwaad, is het dan niet raad-  
zaam, dat wij het trachten te kennen opdat wij  
daartegen op onze hoede kunnen zijn, en ons  
sterken met de wapenen van rede en godsdienst?  
Ik wil u dan met de Wanhoop, althans eeniger-  
mate, bekend maken; en gij leest en ontvangt het  
met een zachtmoedig en biddend harte.

Ook gij, nu nog zoo schijnbaar opgeruimde  
mensen, die in de kracht uwer jaren onver-  
moeid werkzaam zijt, en misschien regt vrolijke  
Christenen kunt genoemd worden; ook gij kunt  
zoo somber en mistroostig worden als uw buur-  
man, vriend of bloedverwant, over wien gij nu  
den schouder ophaalt. Ook u mag ik dus wel  
verzoeken, leest, bepeinst en beoefent den raad  
die u hier ter voorkoming van die treurige ziek-  
te der ziele wordt medegedeeld.

Verwacht echter niet, in dit eenvoudig boek-  
je alles te zullen lezen, wat over dit diep zc-



gekundig onderwerp, hetwelk met de geheimen en raadselachtige plooiën van het zondelievend en arglistig menschelijk hart in zulk een naauw verband staat, met vrucht en naar waarheid kon gezegd worden. Gij zult hier eenvoudig vinden aangewezen, wat de Wanhoop is: — hoe zij verschillend werkt; waaruit zij kan ontstaan; en wat ons, onder den zegen van God, daartegen het best kan beveiligen. Ik hoop, dat gij ook daarom dit onderwerp van te meer gewigt zult achten, omdat de tegenwoordige dagen, en de heerschende of meer en meer doorbrekende levenswijze, helaas! al te zeer aanleiding geven tot deze diep ongelukkige en gevaarlijke gesteldheid der ziel.

*Wat is Wanhoop?*

Gelijk het ligchaam door vele kwalen kan worden aangetast, zoo zijn er ook ziekten der ziel, nog gevaarlijker dan die des ligchaams. Niet zoo ligt worden deze kwalen opgemerkt, en echter zijn ze niet minder algemeen. Ja er is niet één van Adams nakomelingen, die van dezelve bevrijd is. Uit de natuurlijke verdorvenheid der menschen, waaruit, als uit eene onreine bron,

al-

allerlei kwaad opwelt, komt ook de treurige zielsgesteldheid voort, waarvan wij hier spreken.

De hoop behoort tot onze menschelijke natuur. Zij is eene gemoeds-aandoening, welke door de zekere of althans waarschijnlijke verwachting van eenig gewenscht en heugelijk goed geboren wordt. De hoop veronderstelt gemis en gevoel van gemis. Zij begeert voldoening van dat gemis, de ontheffing van eenige smart of kwalen, die ons drukken, of het verkrijgen van eenig meerder geluk, waarnaar het verlangen uitgaat. Is dit begeerde en verlangde goed slechts mogelijk: dan noemt men het *wenschen*; maar is er eenige waarschijnlijkheid, hebben wij gronden om te gelooven dat het ons zal ten deele vallen, dan wordt het *hopen* genoemd. Ons leven is eene gedutige oefening van hoop. Er is geen toestand, en zelden gaat er een groot tijdperk van het menschelijk leven voorbij, waarin men niet iets te hopen heeft. Nu eens is het de ontheffing van eenig ongemak, de herstelling van onze gezondheid, dan weder de verbetering van onzen toestand, de afwending van eenig gevreesd onheil, of het verkrijgen van nog hooger' trap van geluk; waarop wij hopen. Ja

het schijnt; dat de hoop onmisbaar is voor de ware levensvreugde. Zij, die alle hunne wenschen verzadigd, alle hunne begeerten vervuld zien, scheppen zich of weer nieuwe, nog hoogere voorwerpen van hoop, of gevoelen zich door overvoldaanheid mismoedig en ongelukkig.

Zoo is dan de hoop, de getrouwe levensgezellin en troosteres der menschen op de levensreis hier beneden. Men kan echter niet altijd aan haar vasthouden. Haar anker kan doorslippen en onze hoop te leur gesteld worden. Ik spreek in het algemeen, van de hoop op tijdelijke dingen. Het gehoopte en zoo gewaardeerde goed wordt menigmaal onze oogen geheel onttrokken. De waarschijnlijkheid om het immer te bekomen vervalt, en wij geven dan wel eens de hoop geheel verloren. Zij verliest al haren grond, al haar voedsel. Deze gemoedsgesteldheid verwekt eene aandoening en smart, die het genot des levens doet kwijnen, en somwijlen den mensch in een' afgrond van verderf en ellende ter nederstorf. Men noemt dit Wanhoop. Het heet droefheid, wanneer men eenig gemis; teleurstelling of verlies ondervindt, waardoor de ziel met treurige gewaarwordingen verryld wordt. Is de droefheid  
hoog-

hooggaande en langdurig; dan wordt zij zwaar  
moedigheid, droefgeestigheid, moedeloosheid ge-  
heefen. Wanhoop is de hoogste graad van eene  
zwaarmoedige zielsgesteldheid. Zij is heviger dan  
de droefheid, zij is eene geweldige aandoening,  
en heeft dit met alle sterke hartstogten gemeen;  
dat zij de ziel ongeschikt maakt voor eenig genot,  
en het oog bijkans uitsluitend vestigt op voorwer-  
pen, die haar voedsel verleen en versterken.  
De wanhopige denkt en peinst steeds op hetgeen  
hem ontrast en verschrikt. Hij luistert niet  
naar hetgeen hem bemoedigen en opbeuren kan, en  
is gewoon alles uit een donker oogpunt en van  
de zwartste zijde te beschouwen. Geen enkele  
straal van licht en vreugde, van troost en hoop  
kan doordringen in zijne benevelde ziel. Alles is  
voor hem donker en als met een rouwfloers over-  
togen. Hij gaat daar heen in gedurigen angst en  
vertwijfeling. Zijn leven is geen leven meer!

Hoewel de Wanhoop in de ziel haren zetel  
heeft, zoo werkt toch ook de gesteldheid des  
ligchaams daartoe mede. Eene gekrenkte gezond-  
heid, door overspanning van krachten in arbeid,  
verstrooiingen of uitspatting in zinnelijk genot,  
gaat dikwerf met haar gepaard, of doet ze te

eerder geboren worden. De ontstelde verbeelding, door de bedorvene vochten en sappen des ligchaams aangedaan, houdt zich enkel met sombere akelige beelden bezig, en verspreidt eenen donkeren nevel over de aangename tooneelen, welke de hoop in de toekomst doet ontdekken. Dit verdooft de krachten, kluistert den moed, en houdt de ziel van die ongelukkigen gebonden aan ketenen, die hunne sombere verbeelding schept. Zijn het tijdelijke aangelegenheden, die den wanhopigen het meest bezig houden; hij denkt altijd het ergste, en wat zijn toestand het meest verzwaaert. Zijn het eeuwige dingen, is het de behoudenis zijner onsterfelijke ziel, het zalig worden der zijnen, dat hem bekommert; het Euangelie verschijnt hem nimmer in deszelfs aanminnige gedaante, als *eene blijde boodschap* voor zondaren, als troostbron voor ongelukkigen, als balsemend en verzachtend geneesmiddel tegen zijne kwalen. De beloften en bemoedigende verklaringen des Allerhoogsten hebben geen vat op zijne ziel. Hij kan zich God naauwelijks anders voorstellen, dan als *een verterend vuur*, en *een wreker zeer grimmig*, die den toorn behoudt tegen zijne weérpartijders.

Ziet-

Zietdaar in eenige trekken , wat de Wanhoop is. Gij ziet daaruit: dat zij eene grievende, hooggaande droefheid, of, wil men liever, hopeloosheid is, over eenig waar of ingebeeld, tegenwoordig of toekomend kwaad, welke den mensch berooft van alle uitzigt op redding en ten eenemale werkeloos maakt.

*Onderscheidene soorten van Wanhoop.*

Uit het gezegde blijkt het, dat de Wanhoop verschillend van aard is en gewijzigd wordt, niet slechts naar den aanleg, gesteldheid en opvoeding der menschen, bij welke men die aantreft; maar ook vooral naar de meerdere of mindere hevigheid. Veel hangt hier weder af van het gestel en van de voorwerpen waaromtrent zij verkeert. Bij den eenen openbaart zij zich in luidruchtig gebaar, in tranen en klagten. Bij den anderen werkt zij meer in de stilte, in heimelijk morren en wrevele mismoezigheid, zoo zelfs, dat men verbitterd wordt op dengenen, die eenigen raad of troost wil toedienen. Waar zij zich op deze wijze vertoont, daar is zij doorgaans langduriger, heviger en ten hoogste gevaarlijk. Nog kan men ze onderscheiden in

eene *dragelijke* en *ondragelijke* of *stekende* Wanhoop. De eerste is die, welke wel gevoelig treft, als men wordt te leur gesteld in zijne hoop en het gewenschte uitzigt moet opgeven, doch daarbij afleiding, verstrooiing zoekt, en zich poogt te vreden te stellen met de gedachte: » het » is niet anders! » De tweede staat hier tegen lijnrecht over: is hooggaande, verwekt eene hevige stekende smart, en heeft dáár plaats, waar men zich door de teleurgestelde hoop gekrenkt en rampzalig gevoelt. Behalve deze uitersten van schijnbare regelmatigheid of hevige uitsporigheid, waar vele andere wijzigingen tusschen beiden en in het midden liggen, kan men de Wanhoop ook onderscheiden naar de voorwerpen, waaromtrent zij verkeert; deze laatste onderscheiding willen wij hier verkiezen, omdat zij het eenvoudigst is en het gereedst de gelegenheid verschaft, om bij de behandeling van dit onderwerp in het algemeen, naar de bijzondere behoefte der Lezers, die wij ons voorstellen, alles zoo veel mogelijk in te rigten. Wij onderscheiden dan, *Wanhoop met opzigt tot dit leven*, en *Wanhoop of wilt geliever Moedeloosheid ten aanzien der uitzigten in het toekomstend leven*. Beide willen wij af-

zonderlijk na elkander beschouwen. Ook daarbij zullen wij gelegenheid hebben om op te merken, dat zij in beide opzigten verschillend werkt, naar de geaardheid en omstandigheden der menschen.

*De Wanhoop beschouwd met opzigt tot dit leven.*

De Wanhoop ten aanzien van tijdelijke dingen werkt niet overal en altijd eveneens. Sommigen worden daardoor in een' staat van onverschilligheid ter neêrgedompeld; anderen tot eene onrust en gejaagdheid gedreven, die zoo ver gaat, dat men een grooter kwaad kiest, om een kleiner te ontgaan. Naar deze twee hoofdsorten, willen wij de Wanhoop met opzigt tot dit leven beschouwen.

*Menschen, die door Wanhoop de handen slap laten hangen.*

Bij dit soort van menschen werkt de Wanhoop even als een slaapdrank. Zij verlamt alle krachten van ligchaam en geest, en stort de onge-

ge-



gelukkigen, die door haar worden aangetast, in een' staat van onverschilligheid of vadsige werkeloosheid ter neêr. Alsöf er geen raad, hulp of uitzigt meer is, zijgt men schier ademloos bij de pakken neder en laat de handen slap hangen.

» Men kan geen ijzer met handen breken. Men » moet zich naar de omstandigheden schikken.

» Wij kunnen den loop der dingen niet veranderen. Wie kan alles naar zijn zin schikken.

» Het moet zoo maar bij het oude blijven; er is » toch niets aan te doen. Het moet gaan zoo » als het best kan.»

Zoo spreekt men, met eene mengeling van ware en valsche, gepaste en ongepaste redenering. Hiermede zoekt men zich zelve en anderen te paaijen, terwijl men echter daarbij heimelijk ontevreden, doch tevens te traag en te gemakkelijk is, om de handen aan het werk te slaan en eenige ernstige pogingen ter verbetering van zijn lot te beproeven. Vergunt mij eenige voorbeelden te bezigen. Ziet daar een Jongeling! voorspoed en eere lagchen hem toe op de bane des levens. Hij gedraagt zich ijverig, zedig en ingetogen. Hij vleit zich met een' post naar zijn stand, of heeft hoop in eene betrekking te ge-

faken, die hem overvloed en geluk belooft. Maar ziet, eene ongedachte gebeurtenis verijdelt zijne hoop. Een ander wordt hem voorgetrokken en de gewenschte verbindtenis komt niet tot stand. In plaats van nu de wisseling van zijn lot met kloeken moed te dragen en op God zijne hope en vertrouwen te vestigen: in plaats van zijnen ijver te verdubbelen, ontzinkt hem nu den moed en laat hij de handen slap hangen. Daar is een huisgezin, dat lang dobbert en worstelt, om het hoofd boven te houden; doch eindelijk alle pogingen en opofferingen moede, zich door den stroom des verderfs laat wegslepen. Ginds zijn een paar Ouders, die zich bedroeven over het wangedrag van één hunner Kinderen. Men vermaant, waarschuwt, dreigt — niets kan baten; de ongelukkige verloopt zich in ongeregeldeheid en schande, en wordt hoe langer hoe erger. De Vader en Moeder zien het aan met deernis; — doch zwijgen stil. Zij denken, het is verloren, niets kan meer baten ..... Wat zegt gij? Gij beklagt dien Jongeling, dat huisgezin, die Ouders met dat Kind!.. Ziet dan toe voor u zelve, zoo gij ooit in soortgelijke omstandigheden geraakt; ziet toe, dat gij met de afkeuring

van

van het verkeerd gedrag van een van dezen, uw eigen vonnis niet hebt uitgesproken.

Op zulk eene wijze werkt de Wanhoop bij menschen, die met tegenspoed worstelen, wier tijdelijke omstandigheden gaande weg verërgeren. Welhaast verliezen zij den moed geheel, en storten zich door onverschilligheid en verwaarloozing moedwillig in het ongeluk. Is het geleden verlies niet door eigen schuld, maar door in het oog loopende onverwachte gebeurtenissen veroorzaakt, dan zal men niet zoo ligt tot deze verkeerdheid vervoerd worden, vooral, wanneer het daarbij gebeuren mag, gepast bestuur te ontvangen. En het ontbrekt — dank zij Gods liefderijke bewaring! — in ons midden niet aan de zoodanigen, die hierdoor tot nadenken en stilstaan op hunne wegen geleid zijn. Doch ongelukkiger en beklagenswaardiger zijn zij, die hunnen achteruitgang en verliezen zich zelven te wijten hebben. Is het door lichtzinnigheid, wanorde en verwaarloozing van zaken, door verkwisting en eene levenswijze boven vermogen; door zucht naar uitspanning en gezelschappen, door het spel of de loterij veroorzaakt: ach! dan loopt men zoo gereedelijk gevaar, om in

moes

moedelooze onverschilligheid weg te zinken en te zeggen: het is buiten hope! Een zeker iemand zeide »toen ik weinig schulden had, was ik als een gejaagde, ongerust, hoe ik het redden zou. »Nu mijne schuld vele malen verdubbeld en mijn »toestand verergerd is, geef ik den moed op en »bekreun er mij niet meer over. Word ik aangemaand, ik zoek mijne schuldeischers tevreden »te stellen en vlei ze met ijdele beloften.» Gij gevoelt, dat is eene valsche gerustheid, van onverschilligheid niet onderscheiden, en even gevaarlijk als de gerustheid van een' zeeman, welke zijn oog wil sluiten voor de klippen en branding, die zijne kiel met vernieling bedreigen.

Hier moet ik in het voorbijgaan waarschuwen tegen eene handelwijze, zoo als ik daar geteckend heb, waarvan de oorspronkelijken, helaas! onder de lieden van onzen tijd wel te vinden zijn. Wie zijn' naasten iets ontvreemdt, wordt als een dief geschuwd. Maar hij, die schulden maakt, welke hij nooit kan of wil betalen, is niet beter dan een dief. Voor een roover kan men zich wachten, doch niet voor hem, die, onder het voorkomen van een eerlijk man, het vertrouwen schendt en misbruikt. Het maakt  
in

in de zaak weinig verschil, of dit door opzettelijk bedrog, of door weelde, traagheid en pligtverzuim veroorzaakt is. Onze naaste wordt daardoor misleid, en van zijn regtmatig eigendom beroofd. Men krenkt zijn' eigen goeden naam, en, wat nog erger is, men krenkt zijn geweten. En is het zoo, dat de regtvaardige Regter des heelals in een toekomend leven beloont en straft, nadat wij hier gedaan hebben; zoo moet dan hij, die onregtvaardig verkregen goed niet heeft teruggegeven, maar met wroeging deswege beladen, van hier naar de eeuwigheid verhuist, daar de zwaarste straffen duchten!

Men zegt: »er is geene hope; ik zie geen kans, »om mijn lot en toestand te verbeteren.» Maar hebt gij het al beproefd? Hebt gij al handen aan het werk geslagen? Gij bloost, en stamelt: »neen.» Hoe kunt gij dan zeggen: »er is geen »kans, het is buiten hoop?» Weet gij dan wat gij kunt? En al ware het zelfs, dat gij het niet kondet; uw geweten zegt u, dat gij op dien weg der zorgeloosheid en onverschilligheid niet moogt voortgaan, dat gij langs denzelfen u al dieper en dieper in het ongeluk stort. Het zegt u, dat gij trachten moet, het te verbeteren.

Sluit

Sluit uwe oogen niet voor u zelveu. Schroomt niet de diepte der wonde te peilen. Welligt ziet gij huiverend tegen dat onderzoek op, en zijt gij bang om den waren toestand uwer zaken op te nemen en met dezelve van nabij bekend te worden. Dat onderzoek is echter noodzakelijk. Zoo lang de ziekte niet bekend is, is er geene herstelling te hopen; de kennis der krankheid is de eerste stap tot hare *genezing*.

Hier denk ik aan eene vrij talrijke klasse der Maatschappij, die, in armoede geboren en opgevoed, niet beter weet, of het moet maar zoo met hen blijven, als het was; doch die ook dikwerf te traag zijn, om een' hand uit te steken of een voet te verzetten ter verbetering van hun lot. Ook tot hen is dit woord gerigt. Gij denkt welligt: »Wij zoeken ons zoo goed mogelijk in onze omstandigheden te schikken.» Maar ik vrees, dat velen van u zich reeds aan vadsige onverschilligheid hebben overgegeven, zoo dat zij hun' toestand niet eens zouden willen veranderd hebben, indien dit met eenige opoffering en inspanning van krachten moest gepaard gaan.

Eveneens is het gesteld met velen van hen,

B

die

die uit armekassen en in gestichten van weldadigheid onderhouden worden. In den beginne verlangen zij slechts eenige ondersteuning, alleen gedurende den winter, of in ziekte en drukkenden nood. Zoo lang mogelijk, inzonderheid zoo zij eergevoel hebben, trachten zij zich staande te houden; dan, allengskens begint hen de moed en hoop méér te ontzinken. Eens aan die hulp en ondersteuning gewend, verlangen zij aanhoudende en ruimere bedeeling, terwijl zij zich nog in de verte vleijen met uitzigt op betere tijden. Doch weinigen hebben lust en moed, om zich daartoe te be-ijveren. Welhaast geven zij het op, en bekommeren zich niet langer, om door spaarzaamheid, orde en vlijt weder hun eigen brood te verdienen. Ik erken: men vindt er, die zich uit dien staat der afhankelijkheid weer weten op te beuren. Doch waarom is het getal dier lofwaardigen niet grooter? Wanhoop aan eenen goeden uitslag hunner pogingen maakt velen werkeloos, en dooft den lust zoowel als den moed uit.

Ik bidde u, lieve medemenschen, zoo gij hier uw' toestand geteekend vindt: zijt tegen dien on-

onlust en moedeloosheid op uwe hoede. Gaarne gunnen wij het onderhoud, door de Christelijke weldadigheid en liefde bijeenverzameld, aan u die, door ouderdom, krankheid of ongelukken, daarop aanspraak hebt. Maar *gij*, die nog in de kracht der jaren zijt, be-ijvert u, om door een nuttig en eerlijk bedrijf, zoo veel *gij* kunt, in uw eigen onderhoud te voorzien, en de stads- of gemeente-kassen te ontheffen van een onderhoud dat eigenlijk niet voor u bestemd is, en misschien door uwe schuld aan hoogbejaarden en ellendigen onttrokken, of althans dezen met bekrompenheid moet worden toegedeeld. *Gij* zegt misschien: »dat is alles wèl: maar de invloed der mode; »veranderde omstandigheden, en onderkruipung »van anderen hebben gemaakt, dat mijn hand- »werk niet meer de winsten oplevert van vo- »rige jaren." Wel nu, wees dan niet te traag of te eigenzinnig, om nog iets anders te leeren. Niet spoedig is de mensch daartoe te oud. Het is geene schande nog iets te leeren; maar het is schande dit niet te willen en nutteloos zijne plaats op aarde te beslaan. Tracht met een oog op God en in vertrouwen op Hem, uw' toestand te verbeteren. Wat u ook ontzinke,



de hoop op God moet u nooit begeven. Hij, die het veld met gras bekleedt en de jonge raven hoort, als zij tot Hem roepen, zal zich aan u niet onbetuigd laten, indien gij Hem maar kent op uwe wegen, en u be-ijvert, om in stilheid werkende, uw eigen brood te eten. —

Bij het gezegde moet ik deze opmerking voegen. Is de Wanhoop omtrent het *tijdelijke*, welke tot onverschilligheid en werkeloosheid leidt, reeds daarom zoo noodlottig; zij wordt nog veel verderfelijker, omdat zij niet zelden met Wanhoop omtrent het *eeuwige* gepaard gaat. Straks zullen wij over deze opzettelijk handelen. Hier zij deze herinnering genoeg. De onverschilligheid van het eene slaat gereedelijk tot het andere over. Wie zich niet bekommert over de dingen die men ziet: hoe zou hij het doen omtrent de dingen die men niet ziet? Men wordt ongezind, om eenige gezette ernstige bezigheid op te vatten. Hoe komt men dan tot het aangelegen werk van de behoudenis der ziel, waartoe zoo veel nadenken en inspanning, zoo veel zelfverloochening en strijd gevorderd wordt! Men ziet huiverend op, om daaraan te beginnen. Zoo eens het geweten zijne stem yerheft, men tracht het in  
 slaap

slaap te wiegen en te verdooven, en stort zoo in onnadenkendheid en gevaarlijke zorgeloosheid ter neder. *De droefheid der wereld werkt den dood!* — (\*).

*Menschen, die door moedeloosheid en  
Wanhoop verdriet in hun  
leven hebben.*

Nog moet ik van een akelig gevolg der Wanhoop spreken, te weten verdriet en tegenzin in het leven. Ook dit is eene doodelijke vrucht van het diep bederf der zonde. Zóó ver kan de Wanhoop den mensch vervoeren, dat hij zijn eigen dierbaar leven haat en zelfs aantast, als of het mogelijk ware daardoor die folterende ge-  
waarwordingen en felle smart der ziele te ontgaan. Wijze en heilige mannen zelfs, lieten zich wel eens door verdriet en ongeduld vervoe-  
ren, om het leven te verwenschen en den dood te hegeeren, hoewel ze door de vreeze Gods weêrhouden werden, om tot zulk een' misdaad  
te

---

(\*) 2. Cor. VII: 10<sup>b</sup>.

te vervallen; waartoe anderen ongelukkig gekomen zijn. Gij kent de klagte van den anders zoo geduldigen lijder der oudheid: *mijne ziel is verdrietig over mijn leven* (\*), en waar hij den dag zijner geboorte vervloekt en vragen durfde: *waarom ben ik niet gestorven van de baarmoeder aan?* (†) Bekend is het gebed van den godvruchtigen boetgezant Elias, toen hij, door Achabs booze echtgenoot Jezabel vervolgd, in de woestijn de wijk genomen had en daar bad, dat zijne ziele sterven mogt, zeggende: *Het is genoeg; neem, Heere! mijne ziele: want ik ben niet beter dan mijne vaderen* (§). Bekend is mede het zeggen van den Profeet Jona, toen de zon op zijn hoofd stak en hij gemelijk en verdrietig werd, dat zijne profetie over Ninevé niet vervuld werd: *Nu dan, Heere! neem mijne ziele weg: want het is mij beter te sterven, dan te leven* (\*\*). Hebben zulke mannen in een zwak oogenblik van mismoedigheid daartoe kun-

---

(\*) Job X: 1.

(†) Job III: 3<sup>a</sup> 11<sup>a</sup>.

(§) 1 Kon. XIX: 4.

(\*\*) Jona IV: 3.

kunnen vervallen : het is dan gewis niet vreemd, dat eene folterende smart , en diepe droefheid , wanneer de mensch die buiten God draagt , en dus niets heeft , hetwelk zijn hoofd omhoog kan heffen , tot razernij en zelfmoord vervoerd heeft. De Romeinsche Historie-schrijver Titus Livius deelt daarvan een ontzettend voorbeeld mede , in een overheids-persoon van de stad Capua , *Vibius Virius* geheeten , die uit Wanhoop wegens de overgave der stad , met 27 zijner mede-raadsleden aan tafel zittende , vergif inzwolg , waardoor zij allen jammerlijk omkwamen , eer nog de poorten hunner stad voor den vijand geopend werden. De Bijbel spreekt van Saul , die uit Wanhoop over de nederlaag zich doorstak : van Achitofel , die , ziende dat Absaloms zaak reddeloos was , uit Wanhoop de handen aan zich zelve sloeg : en van den verrader des Heeren , Judas Iscarioth , die , door gewetensangst tot Wanhoop gedreven , een redmiddel zocht erger dan de kwaal , en zich zelve verwoegde. Hoe dierbaar ook het leven is : hoe diep de zucht tot deszelfs behoud den mensch ook is ingelegd : zóó akelig is de Wanhoop ; zóó ver kan zij den mensch vervoeren , dat hij een

moordenaar wordt van zich zelve. Ook de latere geschiedenis, en, helaas! de jongst verloopene jaren leveren daarvan bij toeneming meerdere aandoenlijke proeven op. Men vindt onder die ongelukkigen ook sommigen die uit ijzhoofdigheid en krankzinnigheid hiertoe gekomen zijn. Van de zoodanigen spreken wij niet. En hoewel wij niemand willen veroordeelen, en gaarne de feilen der zwakke struikelende menschheid van de gunstigste zijde met de meeste versooning beschouwen, wij kunnen het niet verzwijgen, dat moedeloosheid en Wanhoop menigeen vervoerd heeft, om de handen aan zich zelve te slaan. Het zijn niet alleen gevangenen op den dood, die nit wrevel of door valsche eerzucht vervoerd, tot dit wanhopig middel de toevlugt genomen hebben, om aldus de schavot-straf te ontgaan, even alsöf alleen de straf en niet de misdaad schandelijk ware. Maar men vindt ook niet weinigen, die door Wanhoop over hunne verwarde geldmiddelen, over verliezen in den handel, het spel of de loterij: door hevige hartsogten, zoo als gekrenkte eer, onverzadelijke geldgierigheid, of wanhopige liefde, zich zoo ver hebben laten vervoeren, dat zij door den gru-

welijken zelfmoord een einde aan hun leven maakten. Somwijlen blijft de oorzaak van den zelfmoord een geheim, misschien was zij dan wel gelegen in wanhopige folteringen van een knagend geweten, gepaard met onkunde en ongelooft aan het Euangelie. Altijd is de zelfmoord een heilloos rampzalig middel, eene opzettelijke zware zonde; en dewijl de Wanhoop zoo ligt daartoe vervoeren kan, dewijl de voorbeelden van zulke ongelukkigen in onze dagen gaande weg talrijker worden, zal het niet overtollig zijn, daartegen eene opzettelijke waarschuwing te doen volgen.

Dat de Zelfmoord, hoe en onder welke omstandigheden ook bedreven, naar de leer van het Euangelie eene zware zonde is, volgt reeds daarnit dat zij voortvloeit uit vuile en zondige bronnen. Daarbij handelt de Zelfmoordenaar lijnrecht aan, tegen vele deugden, die van een Christen gevorderd worden, zoo als de oefening van lijdzaamheid, zelfverloochening en onderwerping aan God, het stille berusten in Gods wil, gepaard met dankbaarheid, vertrouwen en liefde. Men wil zijn lot verbeteren, en het wordt door een moedwillig vergriep tegen Gods oppermagt,

magt, dat nooit weêr te vergoeden is, duizendmaal verërgerd. Indien de dood eene vernietiging van ons bestaan ware, dan mogt het misschien, in sommige gevallen, wijsheid heeten, zich van den last des levens te ontdoen. Maar er is een ander leven aanstaande, en zoo wel rede als Openbaring verzekeren ons, dat er een naauw verband bestaat tusschen dit en het toekomstige leven. Wat de opvoeding is in betrekking tot de volgende jaren: wat de zaaitijd is, ten aanzien van den opgst, dat is dit leven in betrekking tot de eenwigheid. Niet dan, als *wij* het willen, maar eerst dan als Gods vaderlijke wil en tucht, waaraan wij onderworpen zijn, ons rijp keurt, mogen en moeten wij deze oefenschool verlaten. Wie het eerder doet, berooft zich van de kostelijke gelegenheid ter voorbereiding voor de eeuwigheid, en stort zich moedwillig in een' poel van jammeren ter neêr.

Wij huiveren den moordenaar van zichzelf te volgen in eene andere wereld, bij het ontzettend wakker worden van zijn geweten. Zonder berouw over het jongst gepleegde kwaad, waartoe hem de gelegenheid ontbrak, gaat hij derwaarts..... en verschijnt ongeroepen voor een'

Regter tegen wien hij is opgestaan. Hij verschijnt voor Hem, om in verdubbeling en met grievend zelfverwijt, door dezelfde kwalen gefolterd te worden, welke hij hier langs een' verkeerden weg zocht te ontvlieden. Hij verlaat dit leven, in een' diep ongelukkigen toestand, om een nieuw bestaan te beginnen, waar geene verstrooiing of afleiding meer gevonden wordt; maar de herinneringen aan zijn' laatsten oogenblik, hem met oneindig verzwaard gewigt drukken. Wie uit Wanhoop over iets, dat hem hier ondragelijk viel, de handen aan zich zelyen slaat, die zal deze kwellingen medenemen in eene andere wereld, en daar, waar zij eeuwig onvervuld moeten blijven, door haar zonder ophouden gefolterd worden.

Dit is de zelfmoord, eene onzalige vrucht der Wanhoop! ô heven wij voor denzelyen! Vermijden wij alles, wat ons daartoe vervoeren kan. Wachten wij ons ook voor die versmaading des levens, waarover de straks genoemde mannen der oudheid, Job, Elias en Jona, hoewel bij God in bijzondere gunst staande, op het strengst berispt werden. *Dan* inzonderheid, als ons gestel tot zwaarmoedigheid neigt, als onze



omstandigheden bezwarend , onze uitzigten donker zijn , hebben wij dringend noodig op onze hoede te zijn en ons te beveiligen met alle wapenen van rede en godsdienst. Er is hier op aarde geene ellende zonder geneesmiddel of leniging. Er is geen toestand zoo ongelukkig of zij kan verbeterd worden.

Wie zegt het u , ongelukkige lijdende medemenschen ! of u in de toekomst niet eene gunstige lotverwisseling beschoren is , die gij geduldig moet verbeiden en waartoe uwe beproeving den weg moet banen. Maar al ware dit zoo niet , waarom zoudt gij een leven , dat gij kent , onbezonnen verwisselen met een' toestand , die geheel onbekend is , en welke , op zijn best genomen , nog ligt veel akeliger zijn kan , dan de ellendigste toestand hier op aarde. O ! er is voor alles raad en troost ; zoo lang er leven is , is er hoop ; maar voor hem , die in zijne zonden sterft , bevat de gansche Bijbel niet eene enkele vertroosting.

*De Wanhoop of Moedeloosheid ten aanzien  
der uitzigten in het toekomstend leven.*

Ook ten aanzien van het toekomstend leven ; en het verkrijgen van de zaligheden des hemels, heerscht er Moedeloosheid , ja zelfs Wanhoop bij vele menschen , misschien nog veel sterker , dan met opzigt tot het tijdelijke . Men vindt er althans overal , die treuren en klagen , terwijl zij stof hadden om te danken . Men vindt er die door zwaarmoedige wanhopige denkbeelden belemmerd worden in het uitwerken hunner zaligheid , en verre zijn van dat blijmoedig opgeruimd leven , hetwelk het geloof aan het Euan-gelie werkt en door sommigen werkelijk gesmaakt wordt . Ten dienste van deze treurigen en moedelozen , wil ik hier de voornaamste bedenkin-gen , die tot Moedeloosheid en Wanhoop plegen te leiden , en onder ons heerschende zijn , opgeven , en trachten te ontzenuwen . Mogt het dienen om neêrgeslagenen op te beuren , en ze te leiden tot die levende en onbedriegelijke hope welke nooit beschaamt , omdat de liefde Gods in het hart is uitgestort door den Heiligen Geest ! Is de Wanhoop , ten aanzien van het aardsche en

en tijdelijke reeds zoo schadelijk en heilloos; als wij gezien hebben: de Wanhoop ten aanzien van het eeuwige, is nog zoo veel meer verderfelijk, als het schade lijden der ziele het verlies van wereldsche dingen te boven gaat. Wie zou dan niet wenschen, deze vijanden van de rust der ziele te kennen, en daartegen gewaarschuwd te worden! Leest dit dan, bezwaarden van geest! met een biddend hart. Toetst u zelve aan hetgeen ik zeggen zal, en neemt het ter harte!

---

»Er is voor mij geene hope, om vergeving van zonden te verkrijgen en zalig te worden. *Ik ben een te groot zondaar.*» Ziet daar *eene eerste* bedenking. Zoo denkt en spreekt menig een bij zichzelf, en zit daardoor moedeloos ter neder, of is althans beroofd van alle vreugde, troost en hoop, die het Euangelie der verlossing den zondigen mensch aanbiedt en wil schenken.

Zijt gij van de zoodanigen, ei waarop steunt dat zeggen *er is voor mij geene hope?* Gij zegt: »Ik heb te veel zonden! Zou zulk een

snoo:

» snoode van de zonde vrijgemaakt kunnen wor-  
 » den? Zou zulk een overtreder van Gods gebo-  
 » den, in den reinen hemel kunnen gedoogd  
 » worden?» Zoudt gij hierom wanhopen? Neen! al  
 had<sup>e</sup> gij nog zoo zwaar, zoo langdurig en tegen  
 zulke herhaalde kloppingen van het geweten  
 voortgezondigd: al zijt gij nog zoo verre afge-  
 weken op de doolpaden der zonde; er is geene  
 reden van wanhoop of vertwijfeling. Of is Chris-  
 tus niet voor *goddeloozen* gestorven? Heeft Hij  
 niet voor den *grootsen der zondaren* verzoening  
 bij God gevonden?

Dat dan alle bekommering wijke, met alle be-  
 krompenheid, ontsproten uit het gevoel der  
 grootte en zwaarte uwer misdaden: *Het bloed*  
*van Jezus Christus, Gods Zoon, reinigt van*  
*alle zonde* (\*). Er is geene zonde te groot,  
 geen zondaar te weêrstrevig, voor Gods genade.  
 Geene verkeerdheid is er, die ooit in eenig on-  
 rein hart opwelde, geen vuile laster ooit door  
 misdadige lippen ge-uit, geene schromelijke ver-  
 woesting door heiligschendende handen aangerigt,  
 waarvan de vergeving twijfelachtig of onmogelijk  
 is.

---

(\*) 1. Joh. I: 7.

is. *Al waren uwe zonden als scharlaken; zij zullen wit worden als sneeuw; al waart zij rood als karmozijn, zij zullen worden als witte wolle* (\*). Dat is des Heeren eigene verklaring aan het weerbarstig volk van Israël, wiens boosheid en gruwelen zoo algemeen en hooggaande waren, dat ze met die van Sodom en Gomorrha vergeleken worden (†). Dat is zijn woord aan ieder, die lust heeft om tot God te komen, en te doen wat van het diep gezonken Israël geëischt werd (§). Wilt gij meer? De tollenaars, de zondaressen, welke de Zoon van God in liefde opnam, en duizenden na hen, in alle eeuwen, zijn de proeven van Gods onbeperkte vergevensgezindheid. En al kunt gij het niet doorzien, al schijnt het u onmogelijk, hoe zulk een snoode vrij kan worden van de zonde: wat bij den mensch onmogelijk is, dat heeft God mogelijk gemaakt door de kracht zijner genade. Meet toch de magt en liefde des Oneindigen niet af naar uwe bekrompenheid!

Wat

---

(\*) Jes. I: 18.

(†) Zie vs. 10.

(§) vs. 16, 17.

Wat gij niet kunt doorzien, is voor zijn oog niet verborgen. Wat gij niet kunt dóórdenken, is niet onbereikbaar voor Gods verstand. Geen ding is Hem te wonderlijk, en zijne liefde is aan zijne magt evenredig.

Of kan dit algemeene u niet voldoen? Vergunt mij dan nog dit er bij te voegen. Gij zijt gedoopt, en hebt in dien Doop een zegel en ongetwijfeld getuigenis, dat gij een eeuwig verbond der genade met God hebt; zoo moet gij dan aan Gods genade niet vertwijfelen, noch in de [zonden blijven liggen. (\*) Wie met ootmoed en zondenrouw komt, zich in opregtheid tot God in Christus wendt en aan de leiding des Geestes overgeeft, wordt nooit afgewezen. —

---

»Er is voor mij geene hope; *het is te laat!*»  
 zegt een ander, en ziet daar eene *tweede* bedenking. »Ik heb te lang gewacht, te dikwerf  
 »mijn hart verhard, te dikwerf tegen licht en  
 »over-

---

(\*) Woorden uit het Formulier des Doops, bij de Hervormden in gebruik.

» overtuiging de stem van mijn geweten gesmoord; » en mij weer op nieuw bezondigd.» Maar de deur der genade is immers nog niet gesloten. Gij leeft nog. Gij leeft onder de blijmare des Euangeliums, in den welaangenamen dag der zaligheid, en door woord en dienaren laat de Heere u toeroepen: » *Nog is daar plaats.*» (\*) Geeft acht op dat woord. Er is nog plaats, en gelegenheid om tot Jezus te komen, om onder het aangrijpen van zijne gerechtigheid en sterkte, door Hem geregtvaardigd, geheiligd en zalig te worden. Voor allen staat de toegang tot den troon der genade, tot het vaderlijk huis en hart, open. Niemand, niemand wordt hier uitgesloten. Twijfelt toch niet aan Gods vergevende en heiligende genade, ook ten uwen aanzien. Het is nooit te laat, om het kwade na te laten en aan het goede te beginnen. Hoe ver ook afgedwaald, hoe diep in schuld en zonde begraven, zoo lang gij leeft, is er hope, ja meer dan hope, is er *zekerheid* van behoudenis voor ieder, die boetvaardig komt en gelooft in den naam des eeniggeboren Zoons van God.

Er

---

(\*) Luc. XIV: 22.

» Er is voor mij geene hope. *Ik ben niet uitverkoren.*» Ziet daar eene derde bedenking.

Sommige menschen misbruiken dit gezegde, als een' uitvlugt, tot een' dekmantel hunner zorgeloosheid, terwijl zij geen' lust hebben, hunnen levensrein te veranderen. Anderen worden daardoor vervuld met eene heimelijke Wanhooft, waardoor zij met trage handen en slappe knieën nederzitten, en alle pogingen om zalig te worden opgeven. Tot lieden van deze laatste soort is hier het woord. Ik wil vertrouwen, lieve menschen! dat deze bedenking bij u geen voorwendsel, maar waarlijk ernst is. Mag ik u dan vragen: Oordeelt gij ook zoo ten aanzien uwer *tijdelijke* belangen? Gij twijfelt immers niet, of ook hier in hangt gij van God evenzeer af. Zij staan mede onder zijne alles omvattende beschikking, en hij heeft deswege bepalingen ontworpen, die gij niet overschrijden zult. Als gij eenige verbetering van uwen aardischen welstand wenscht of kunt bekomen, als gij eene betere woning, eenig genoegen of voordeel voor u geopend ziet, denkt gij dan ook: als God het niet besloten heeft, kan het toch niet baten. Zoo gij eens een' akker zaagt, die



niet beploegd, bemest en bezaaid was, en men verhaalde u: de eigenaar die dezen akker in gebruik heeft, is gewoon te zeggen: indien God besloten heeft, dat mijn stuk land dit jaar vruchten dragen zal, zal Hij ook wel zorgen, dat het gebeurt, en zoo Hij het tegendeel bepaald heeft, wat zou al mijn arbeid baten? Zoudt gij, dit hoorende, dien man niet als een' dwaas uitkrijten? En nu, bedenkt eens, of gij, zoo sprekende, u zelven niet reeds gevonnisd hebt. In den verborgen raad des Heeren zijn middelen en uitkomsten zamen verbonden. Zonder het gebruik der middelen zullen wij het einde nooit bereiken. Wie zalig wil worden, moet geloof en heiligmaking oefenen. Zonder deze zal niemand den Heere zien, maar blijft de toorn van God op ons rusten. Dit weten wij zeker uit den geopenbaarden raad van God, tot heil van ons geslacht. Daar wordt het verklaard en met eedzwering getuigd: dat God geen lust heeft in den dood des zondaars; maar daarin, dat hij zich bekeere en leve. Dat heeft de onveranderlijke God in zijn woord getuigd. Dat zegt Hij ook tot u. Peinst hier over na. Houdt u daaraan en laat de verborgene dingen over voor den

den Heere. Zegt niet langer: misschien ben ik niet uitverkoren. Gij weet immers niet, wat God bepaald heeft. Met even veel regt kan men zeggen: misschien zijt gij het wel. Op zijn minst, is het eene even mogelijk als het andere.

Gij twijfelt, of God u wel ter zaligheid heeft uitverkoren. Maar denkt eens na: Hij gaf u den dierbaren Bijbel. Hij laat week op week zijne heiligdommen voor u openzetten. De verzekering zijner oneindige liefde in Christus klonk menigmaal in uwe ooren. De stem van zijnen Geest sprak menigmaal tot uwe harten. En zou Hij, die dit alles gaf, dan van u afkeerig zijn en niet uw heil voor de eeuwigheid bedoelen? — Dit durft gij toch niet ontkennend beantwoorden. En wie is het, die u, in onderscheiding van zoo vele duizenden, als rondom u zorgeloos heen leven, tot nadenken bragt? Wie is het, die in uw binnenste de begeerte heeft doen ontwaken om behouden te worden? Immers, het is God, *die wil, dat alle menschen zalig worden en tot kennis der waarheid komen.* (\*) Indien gij

vol-

---

(\*) 1 Tim. II: 4.

volgens des Heeren woord gelooft, dat de Satan op den mensch werkt, dan is het zeker, om u door wanhoop van Christus terug te houden en het woord van den Waarachtigen voor leugen te verklaren, die gezegd heeft: *Die tot mij komt, zal ik geenszins uitwerpen.* Zoudt gij dan den vijand uwer zielen meer geloof geven, dan God en den Zaligmaker? Zoudt gij zoo den Duivel plaats geven? Of denkt gij, dat de gewone middelen der genade voor u niet toereikende zijn, en meent gij dat God met u eenen *anderen* weg zou moeten houden?

Neen, zoo hebben de Apostelen des Heeren nimmer van Gods besluit gesproken.

Het was bij hen, om aanvangers op den weg der Godzaligheid te bemoedigen en aan te sporen, dat zij gewaagden van het voornemen desgenen, die alle dingen werkt naar den raad zijns willens, en schreven: »*God is getrouw, door welken gij geroepen zijt tot de gemeenschap zijns Zoons Jezus Christus onzen Heer.* (\*) Vóór dat men gelooft, kan men van zijne verkie-

---

(\*) 1 Cor. I: 9.

kiezing bij God met gaene mogelijkheid iets weten.

Het geloof met deszelfs vruchten zijn de onbedriegelijke kenmerken onzer aanneming bij den regtvaardigen Regter des heeläls. Als wij door het geloof den weg der gerechtigheid bewandelen, dan hebben wij het bewijs in ons dat God ons tot zaligheid bestemd heeft en uitverkoren. Eerder behoeven, eerder kunnen wij, dat niet weten. Het zij en blijve dan maar uw toeleg, om, bij schroomvallige bezorgdheid en teedere naauwgezetheid des gewetens, een getrouw gebruik van alle verordende middelen der genade te paren, zoo zal het bij de uitkomst blijken, dat God, die den geheelen rijkdom zijner goedertierenheid aan u openbaarde, u, in Christus zijnen Zoon, tot zaligheid heeft geroepen en uitverkoren.

Maar misschien doet het klein getal van hen, die zalig zullen worden, u bekommerd vragen: zou ik wel onder die weinigen behooren? Vergeet dan niet, dat dit getal, hoewel klein in vergelijking met hen die verloren gaan, echter toch *eene schare is, die niemand tellen kan.* Zoo zag Johannes degenen, die uit de groote verdrukking komen, staande voor den troon en

het Lam. Zoo schreef hij, om onze bekrompene begrippen te keer te gaan. (\*) En al ware ons dit niet geopenbaard: al ware het getal van hen, die zalig zullen worden nog kleiner dan gij vermoedt, dit zou toch de onbedriegelijke zekerheid niet wegnemen van het Euangelie-woord: *die in den Zoon geloofd heeft het eeuwige leven, en wordt niet veroordeeld!* (†) Vraag dan niet: wie zal zalig worden? ” *Strijd om in te gaan door de enge poorte.* (§) Dat gaf de Heer ten antwoord aan nieuwsgierige vragers. Dat zegt Hij ook tot u. Vraag dan niet langer naar zaken, die u niet aangaan. Doe gij maar het uwe! Wilt gij zalig worden? sla dan den weg in die u daartoe leiden kan, en span alle krachten in tot overwinning der hinderpalen, eer het te laat, voor eeuwig te laat is! —

---

» *God hoort de zondaars niet, dat maakt mij wanhopig.* ” — Zoo spreken sommigen, en ziet daar

---

(\*) Openb. VII: 9<sup>e</sup> en 14.

(†) Joh. III: 36 en 18.

(§) Luc. XIII: 24.

daar eene *vierde* bedenking. Bij eenigen is dit enkel voorwendsel, om daarmede de verpligting tot het oefenen en gebruiken van de zalige vergunning des gebeds te ontduiken en te weêrspreken. Doch anderen, — en deze zijn het, die ik hier op het oog heb, — worden door deze bedenking wanhopend gepijnigd, en, zoo al niet van het bidden weêrhouden, daarin toch gestremd en belemmerd, om het vrijmoedig, met volle verzekerdheid des geloofs te doen.

Gij, die door dit bezwaar gedrukt wordt, hebt het oog op de bekende schriftplaats Johann. IX : 31. waar wij lezen : *Wij weten , dat God de zondaars niet hoort : maar zoo iemand godvruchtig is en zijnen wil doet, dien hoort Hij.* Maar weet gij wel, wiens woorden dit zijn : wie het was, die aldus sprak ? Het was niet JEZUS of een zijner jongeren ; maar een feilbaar mensch ; toen hij dit zeide nog niet eens geloovende in Jezus.

Wij mogen op de uitspraken der gewijde Schrift ons gerustelijk verlaten, en gelooven, dat zij door den Geest van God is ingegeven. Maar wij behooren toch toe te zien, dat wij de woorden niet uit hun verband rukken ; veelmin daar-

uit stellingen afleiden, die strijdig zijn tegen uitdrukkelijke verklaringen of den algemeenen inhoud van Gods woord. Zoo handelt men, als men, naar den klank der woorden af, uit deze plaats van Johannes beweert, dat God het gebod der zondaars niet hoort. Gunt mij, dit door een eenvoudig voorbeeld op te helderen. In den XIVen en LIIIen der Psalmen lezen wij: *de dwaas zegt in zijn harte: daar is geen God.*

Wat mensch, die gezond verstand bezit, zal het nu ooit in gedachten komen, om daaruit te beweren: *er is geen God.* En echter het staat er toch letterlijk geschreven: maar als de uitspraak eens dwazen. Eveneens is het gelegen met sommige gezegden van Jobs vrienden, ja zelfs met vele gezegden van Bijbelheiligen, wanneer wij die uit den kring der bedoelde tijden, plaatsen en omstandigheden rukken. Om die reden is het, dat bij het aanhalen of overnemen, ten minste bij het opzettelijk behandelen van soortgelijke teksten, zulks door de leeraars doorgaans wordt aangewezen. Wie dit voorbij ziet, en slechts op den klank der woorden aangaat, zou de ongerijmdste stellingen met uitspraken des Bijbels kunnen verdedigen, gelijk de Satan eens de

woorden der Schrift tegen den Heiland misbruikte, door verkeerde aanhaling en eigendunkelijke gevolgtrekking.

Ziet nu, met deze opmerking voor den geest, nog eens de bedoelde plaats in, of liever leest het geheele negende hoofddeel van Johannes eens bedaard en onbevooroordeeld na, alsöf gij nimmer die bedenking gehoord had: dan zal het u wel duidelijk worden dat het woorden zijn van een bloot mensch, sprekende naar zijne inzigten, met betrekking tot de wondervolle genezing, hem te beurt gevallen. De bedoeling van zijn gezegde is eenvoudig deze: » Zegt gij Farizeërs, dat » *deze mensch een zondaar is* (vs. 24<sup>b</sup>) hoe kan » hij dan mijne oogen openen? *God hoort de » zondaars niet.* God zal aan een' goddelooze, aan » eenen verleider, op zijne begeerte, geene magt » verleenen, zoo als deze heeft ten toon gespreid." In dier voege werd dit gezegde door de Joodsche grooten opgevat, die hierdoor verbitterd werden en den man uit de Synagoge wierpen, dat is: van hunne gemeenschap uitsloten (vs. 34).

Het zij zoo — denkt gij, dat uit deze plaatsen onregte beweerd wordt, dat God de zondaars niet hoort. De zaak kan echter waar zijn,



zijn , en op Gods woord gegrond. Ik wil beproeven u deswege te regt te helpen en uwe moedbenemende bedenkingen op te lossen. Er zijn in den Bijbel eenige plaatsen , waar in getuigd wordt , dat uitwendige Godsdienst-verrigtingen , zonder opregten toeleg ter verbetering , niets baten , ja zelfs een gruwel zijn in Gods oogen. Hiertoe behooren Spr. XV: 8. XXI: 27. Jesaia I: 15. Hoe zou de zondaar , die het oor afwendt van des Heeren wet , en in moedwillige onbekeerlijkheid volhardt , immer op gebedsverhooring durven of kunnen hopen ! Wanneer iemand u iets vraagt , en gij bemerkt duidelijk , dat het den vrager geen ernst is , zult gij dan het verzochte wel inwilligen ? En zou de Alwetende , heilige God anders handelen ? Eveneens moeten die uitspraken des Bijbels verstaan worden , waarin getuigd wordt , dat een zondaar , of ook wel een geheel volk , hetwelk , ondanks alle vermaningen en bedreigingen , in het kwade voortgaat , ten laatste vruchteloos roepen en geene verhooring vinden zal. Hiertoe brengen wij de nadrukkelijke betuiging , door Salomo , bij persoonsverbeelding , de wijsheid in den mond gelegd. Spr. I: 20. —

Men kan ook bidden met eene verkeerde bedoeling; en wat dunkt u, zou God zulke gebeden hooren? Voorzeker neen! Evenmin, als een aardsche vader, wanneer zijne kinderen op die wijze iets van hem vragen. Hierom schreef dan ook de Apostel Jacobus [IV: 3] *Gij bidt en gij ontvangt niet, omdat gij kwalijk bidt, opdat gij het in uwe wellusten doorbrengen zoudt.* Wie biddende iets begeert, dat schadelijk is, wordt niet verhoord, niet, omdat de bidder een zondaar is, maar omdat de zaak, welke hij begeert, strijdig is met de heilige bedoelingen van den alwetenden Kenner der harten en der behoeften des harten. Anders toch, had de Apostel in het onmiddellijk voer gaande vers niet gezegd: *»gij begeert en hebt niet — omdat gij niet »bidt.»*

Zoo ziet gij dus, dat het gebed op zich zelve nergens den zondaar verboden wordt, en dat er ook geene reden is, om aan verhooring te wanhopen.

Het bevel van den Zaligmaker is algemeen: *bidt, en u zal gegeven worden (\*)*, en uit het

---

(\*) Matth. VII: 7 en 11.

hetgeen de Heer daarop in éénen adem volgen laat: [*indien dan gij die boos zijt*] kunnen wij zien, welke menschen het waren, wien de Heer het gebed aanbeval.

Te beweren dat een zondaar niet bidden mag, zou hetzelfde zijn, als te verbieden, om niet te mogen begeeren dat men gelukkig werd.

Gij ziet het dus: alles komt hier op de gezindheid aan. Zoo gij met verkeerde bedoelingen, met een onbuigzaam hart, tot God nadert; zoo gij wel vergiffenis van zonden vraagt, maar het doet, opdat gij uw geweten als 't ware ontlast hebbende, weer van nieuws aan zoudt zondigen, dan is uw gebed ijdel en den Heere een gruwel. Maar zoo iets mag ik van u niet vermoeden. Het is eene verlegene bedenking van het heilbegeerig gemoed, die u terug houdt, zwakke mismoedige broeder of zuster! Nu dan, sta niet langer van verre; nader zelfs niet beschroomd en bevende tot God. Ziet op Jezus, den Herder en Opziener der zielen, onzen barmhartigen en medelijdenden Hoogepriester. Hij heeft ons den toegang tot God gebaad, geopend en ingewijd door zijn bloed. In Hem mogen wij, op eenen verschen en levenden weg, met vrijmoedigheid toe-  
gaan.

gaan tot den troon der genade. Is het uwe opregte begeerte, die gij biddende aan den Kenner der harten voordraagt en openlegt? Is het uw toeleg, om wijzer, gelooviger, reiner en heiliger te worden? Bedien u dan van den pligt: of laat ik liever zeggen van het zalige voorregt des gebeds, dat wij op grond van Jezus' offer hebben. Wat gij ook biddende begeeren mogt, het zal u gegeven worden, indien het naar Gods wil en met uw waar geluk niet strijdig is. Een Apostel, die dit menigwerf beproefd had, heeft het getuigd: *Indien ons hart ons niet veroordeeld, zoo hebben wij vrijmoedigheid tot God. En zoo wat wij bidden, ontvangen wij van Hem, dewijl wij zijne gehoden bewaren, en doen, hetgeen welbehagelijk is voor Hem* (\*).

---

*Blindheid en onkunde omtrent de leer der verzoening* is ook bij sommige menschen eene oorzaak, waardoor zij moedeloos nederzitten en wanhopen aan hunne behoudenis. Deze bron der Wanhoop om zalig te worden, mag wel als een

---

(\*) 1 Joh. III: 21, 22.

een *vijfde* bedenking hier plaats vinden. Men vormt zich van God harde schrikverwekkende denkebeelden: stelt zich Hem alleen voor in zijne straföfenende gerechtigheid, en vergeet dat Hij ook groot is in goedertierenheid, en het geluk zijner schepselen bedoelt. Door onkunde tot ongeloof geleid, [want meestal vloeit deze verkeerdheid uit de andere voort], sluit men het oog dicht voor het Euangelie, of hecht alleen op de bedreigingen, terwijl men de vriendelijke toezeggingen voorbij ziet. Hierdoor verzinkt men in twijfelmoedigheid en geeft gehoor aan de taal der wanhoop: »er is voor mij geene zaligheid. »Christus heeft voor mij niet voldaan." Geliefden, die onder dit bezwaar gebukt gaat! wilt gij rust hebben voor uwe zielen: zoekt dan voor alle dingen tot juiste en heldere begrippen van het aangelegen leerstuk der verzoening te geraken. Laat Gods woord uw gids zijn. Geest acht op hetgeen daar geschreven staat. Hoort wat Jezus zelf verklaarde bij de instelling des Avondmaals: *mijn ligchaam wordt voor u verbroken, mijn bloed voor u vergoten*, wat zijne Apostelen predikten en met nooit gehoorde teekenen bevestigden: *de zaligheid is in geen en an-*  
*de-*

dereu. (\*) *Jezus Christus is overgeleverd om*  
*onze zonden en opgewekt tot onze regtvaardig-*  
*ging. (+) Hij is eene verzoening voor onze*  
*zonden; en niet alleen voor de onze, maar ook*  
*voor de zonden der geheele wereld. (§) Is*  
*dat u niet genoeg? . . . Vergunt mij dan uit ve-*  
*len, eene enkele plaats te kiezen.*

Leest eens wat Paulus schrijft: 2 Cor. V: 21.  
*Dien die geene zonde gekend heeft, heeft God*  
*zonde voor ons gemaakt. God heeft zijn' eigen'*  
*Zoon, Hem, die rein was van hart en vrij van*  
*de minste smet der zonde, als een' zondaar be-*  
*handeld en gestraft. Dit gebeurde niet slechts*  
*door de toelating van eene altijd wijze en hei-*  
*lige Voorzienigheid; maar door uitdrukkelijk be-*  
*paalden raad en voorkennis van God. Dit hang*  
*en bitter lijden, zoo als nooit iemand verduur-*  
*de, liet God gehengen opdat wij zouden wor-*  
*den regtvaardigheid Gods in hem, opdat wij*  
*zouden worden beschouwd en behandeld, als*  
*hadden wij nooit zonde gekend, noch gedaan,*  
*ja als hadden wij alle gehoorzaamheid volbragt,*  
die

---

(\*) Hand. IV: 12.

(+) Rom. IV: 25.

(§) 1 Joh. II: 2.

die Christus voor ons volbragt heeft. Hoe diep schuldig en strafwaardig dan ook in ons zelve: in Christus is er bevrijding van de treurige straffen der zonde. Al hadden wij het leven verbeurd, in Hem worden wij erfgenamen van eene eindelooze heerlijkheid. Dat verklaart het Euangelie, zonder uitzondering of bewimpeling, niet aan deze of die: maar aan allen die het begeeren, die behouden willen worden ten leven. Vraagt gij: »hoe kan dat zijn?» Maar gij gevoelt, dat is geen menschen Euangelie, dat kon niet opkomen in het hart van stervelingen.

Van 't wonder zamenstel der zon  
 Kon ik, verstomd, nooit reden geven;  
 Maar 'k zag haar schijnsel, en ik kon  
 Bij hare warmte leven!

Zoo kan mijn geest Gods hoogen raad  
 In Jezus offer niet doorgronden;  
 Maar 't hart heeft van die liefdedaad  
 Het godlijke ondervonden.

Als ik dien troost des levens mis:  
 Als Jezus niet voor mij wou sterven,  
 Niet God, niet mijn Verlosser is,  
 'k Moet dan in wanhoop sterven. (\*)

Zegt

---

(\*) Gez. 42: 3, 4, 5.

Zegt gij, »hoe kan dat wezen; dat een alwetend en heilig God zondige menschen voor regtvaardig houdt en als zoodanig behandelt? » Paulus zegt duidelijk, *in hem*, in Christus, worden wij zoo aangemerkt. Omdat Christus, die volmaakt heilig was, van God als een zondaar werd aangemerkt en behandeld, daarom worden wij, die zondaars zijn, van God als regtvaardigen beschouwd en beloond. Moet er dan niet eene betrekking zijn tusschen Christus en ons, zullen onze zonden de zijne en zijne gerechtigheid de onze worden? Gewis! ja, die betrekking moet er zijn, en wel door toerekening van Gods zijde. De Apostel drukt dit vs. 19 duidelijk uit en vermaant op dien grondslag, vs. 20, » *Zóó zijn wij dan* » enz.

Dit woord des vredes en der verzoening wordt u verklaard in het Euangelie, en verzegeld door Doop en Avondmaal: waarom zoudt gij dan wanhopen? Ziet toe, dat gij door ongeloof de aangeboden genade niet versmaadt, of den Heer, die u gekocht heeft, verloochent. Of meent gij dat op *die* wijze het Euangelie te ruim, te uitgebreid verkondigd wordt, zoo wijze ik u op de eigene uitspraak van Jezus: » *Alzoo lief heeft*



»God de wereld gehad, dat Hij zijnen Eeuwig-  
 »geboren' gegeven heeft, opdat een iegelijk die  
 »in Hem gelooft, niet verderve, maar het eeu-  
 »wige leven hebbe." (\*) Eveneens als Paulus  
 onbepaald getuigt, dat God in Christus de we-  
 relld met zich zelve verzoend heeft, wordt ook  
 hier zonder eenige uitzondering verklaard, dat  
 God zijn' Zoon aan de wereld gegeven heeft.

Niemand, volstrekt niemand behoeft dan te-  
 rug te blijven, of wanhopend van verre te  
 staan. »Dit is een getrouw woord, en aller-  
 »aanneming waardig, dat Christus Jezus in de  
 »wereld gekomen is, om zondaren zalig te  
 »maken." (†) Wien de last der zonde drukt,  
 en heilbegeerig naar verlossing uitziet, die kome  
 tot Hem, gelooye in zijn' naam en houde zich  
 verzekerd, dat aan het kruis, waarop de schuld  
 der zonde gedragen werd, en de Regtvaardige  
 stierf voor onregtvaardigen, ook zijn' misdrijf is  
 geboet. —

»Ja,"

---

(\*) Joh. III: 16.

(†) 1 Tim. I: 15.

»Ja,» zegt, of denkt hier welligt iemand:  
 »daar schuilt het bij mij niet. Ik ken en er-  
 »ken Jezus als den eenigen algenoegzamen Zalig-  
 »maker; ik weiger ook niet, als een arm en hul-  
 »peloos zondaar tot Hem de toevlugt te nemen.  
 »Naar Hem strekt zich het verlangen mijner ziele  
 »uit. Niets wensch ik vuriger, dan in zijne ge-  
 »meenschap te leven en door Hem vergewist te  
 »worden van mijne eeuwige zaligheid. Maar,  
 »ach ik ongelukkige! Tot hier toe was *al mijn*  
 »zoeken te vergeefs! Anderen zie ik vorderen op  
 »den weg ten leven; anderen hoor ik met een  
 »verruimd hart spreken van het licht en de vreug-  
 »de die zij genieten. En *ik* blijf, die ik was.  
 »Het is, alsöf de hemel voor mij gesloten en  
 »het Euangelie bedekt is. Ziet daar de oorzaak  
 »mijner wanhoop; dit doet mij zuchten en kla-  
 »gen: het is buiten hope! »

Zoo luidt *de zesde* bedenking. En ook voor  
 u, die zoodanig gesteld zijt, heb ik hier een  
 woord.

Voor alle dingen moet ik u vragen: is het  
 wel zoo zeker, dat gij te vergeefs zoekt? Mis-  
 kent gij ook iets, dat gij reeds ontvangen hebt?  
 Het kleine worde door u niet voorbijgezien! Al-

les, ook het geringste, is genade. En dat verlangen naar den Heere en zijne gemeenschap: van wien hebt gij dat? Is dat uit u, of is het een bewijs, dat de Heer aan u denkt? Maar gesteld eens, dat uw' klagt gegrond is, gij zoekt te vergeefs. Wat zou daarvan de oorzaak zijn? Tracht dit eens bij u zelve nategaan. Die oorzaken liggen ongetwijfeld in u; niet in God. Zijn woord verklaart: *Zoekt den Heere, terwijl Hij te vinden is; roept Hem aan terwijl Hij nabij is. (\*) Die zoekt, die vindt, en die klopt, dien zal open gedaan worden. (†) Die tot mij komt, zal ik geenszins uitwerpen. (§)* Maar, mag ik u eens vragen, verlangt gij ook iets, dat noch gij, noch eenig zondaar behoeft, noch zal geschonken worden?

Eene plotselinge verruiming van hart en zin, eene hemelsche openbaring, of hoorbare stem uit den hemel: *zoon of dochter, wees wel gemoed! uwe zonden zijn u vergeven.* Is het dit, dat gij zoekt, en noemt gij het gemis dáárvan *vergeefs*

---

(\*) Jesaia LV: 6.

(†) Matth. VII: 8.

(§) Joh. VI: 37.

geefs zoeken? Of bedroeft het u, dat nog zonden in u strijd voeren en heerschen? Voorwaar, dat is eene billijke reden van droefheid! Doch wan- hoopt daarom niet. Pleegt met Gods woord raad, en ziet, hoe de hemelsche genade werkt. Wacht u voor te hooge denkbeelden van de ge- steldheid der opregte Christenen. Niet op eens, — dit zou strijden met onzen aanleg en natuur; — niet op eens, maar door aanhoudend geloovig bid- den, waken en strijden wordt de zonde over- wonnen en in ons gedood! De grootste der Apos- telen zelfs moest klagen: *»ik zie eene andere wet in mijne leden, welke strijd voert tegen de wet mijnes gemoeds. Ik ellendig mensch! wie zal mij verlossen van het ligchaam dezes doods? (\*)* En jaren na zijne bekeering schreef hij: *niet, dat ik het alreede gekregen heb, of alreede volmaakt ben; maar ik jage er na of ik het grijpen mogt.» (†)*

Mogelijk vloeit uwe droefgeestigheid uit andere oorzaken voort. Er zijn menschen, die wel het

Eu-

---

(\*) Rom. VII: 23<sup>a</sup>, 24.

(†) Phil. III: 12.

Euangelie eerbiedig gelooven, maar niet zoo als het daar ligt: die aannemen wat met hunne neigingen strookt, maar voorbijzien, wat daarmee strijdt. Behoort gij ook onder dezen? wilt dan die eigendunkelijke wijze van zien laten varen, opent uwe oogen voor het licht, uwe harten voor den vrede en de vreugde van het Euangelie, en laat de blijdschap des Heeren uwe sterkte zijn.

Of is het werken in eigen kracht, verkleefdheid aan eigen zin en wil, het aanhouden van eenige verkeerdheid, waardoor gij u zelve be-rooft van den troost des Euangeliums? Beproeft u zelve eens, of het ook iets van het daar genoemde is, waaraan het bij u hapert, dat u van Jezus terug houdt en u vruchteloos doet zoeken? — Om tot Jezus te komen, moet men niet eerst zich zelve willen helpen; maar komen gelijk men is, vol van schulden en van zonden. Jezus is een volkomen Geneesmeester van alle kwalen onzer kranke ziel. Hij verlost zoo wel van de heerschappij en dienstbaarheid, als van de schuld en straf der zonde. *Hij is ons geworden van Gode tot wijsheid en regt-  
vaar-*

vaardigheid en heiligmaking en verlossing (\*). Zijne genade is tot alles genoeg, zijne kracht wordt in onze zwakheid volbragt. Men zoeke dan niet eigene verbetering, die toch niet anders dan ingebeeld en ijdel is. Men dringe zich niet op: zoo of zoo moet ik wezen, om tot Jezus te komen. Men legge zijne gesteldheid of stemming der ziel niet tot een' grond van vrijmoedigheid in het bidden, of naderen tot God. Wie dit doet, blijft vruchteloos wachten, en loopt gevaar om wanhopig den moed op te geven. Hij mist de ware sterkte, en van daar, dat hij dikwerf bezwijkt. Gij zult het toch wel eens zijn, met hetgeen wij in een der Euangelische Gezangen, in ooyereenstemming met Gods woord betuigen:

Ijdel was, o ja! ons pogen,  
 Steunden wij op eigen kracht;  
 Maar uw eind'loos alvermogen  
 Ondersteunt het flauwe pogen,  
 Helpt en sterkt de zwakke kracht  
 Van de ziel die U verwacht. (†)

Ik

---

 (\*) 1 Cor. I: 30.

(†) Gez. 104: 8.

Ik noemde mede verkleefdheid aan eigen zin en wil, als eene oorzaak van het schijbaar te vergeefs zoeken. Men kent iemand, van wiens yroomheid men een' hoogen dunk heeft, en wiens karakter men van het zijne niet ver onderscheiden acht. Deze is langs zulk een' weg toegebracht: op dien tijd en in dier voege door de hemelsche genade krachtig geroepen tot de dienst des Heeren. Nu wil men dat voetspoor volgen; men wil langs denzelfden weg geleid worden. Dat gebeurt niet: men ondervindt niet alles, wat de andere ondervonden heeft. Nu vervalt men tot Wanhoop en vertwijfeling, en breekt uit in de moedeloze klagte: »het is buiten hope! al »mijn zoeken is te vergeefs!» Anderen hebben zich zelve een plan van zaligworden uitgedacht, en houden dat, zoo niet voor het eenige, ten minste voor het beste en verkieslijkste. Naar dat plan wil men toegebracht worden, langs dien weg van hooggaande benaauwdheid en angst, tot plotselinge verruiming en blijdschap in God geraken. Gebeurt dit niet, dan vervalt men tot zwaarmoedige klagten. Men moest liever over zich zelve klagen. Gods wegen en leidingen bij verschillende personen loopen dikwerf verre uit

een. Zijne leiding is altijd de beste; en het is onze wijsheid, om met verzaking van eigen zin en wil, ootmoedig, kinderlijk te volgen.

Nog sprak ik van het vasthouden aan eenige verkeerdheid of heimelijke zonde, als eene treurige bron van het vruchteloos zoeken. Indien het hart nog niet opregt en volkomen is voor den Heere, hoe zou men dan Hem kunnen vinden, die lust heeft aan waarheid in het binnenste, en geheiligd wil worden in degenen, die tot Hem naderen. De dienst van God en de dienst der wereld zijn onvereenigbaar. Wie op het heil des Heeren hoopt, moet ook zijne geboden doen. Geen boos opzet, geene moedwillige zonde, geen bedrog of onregt mag bij ons huisvesten. Deze benemen de vrijmoedigheid in het gelooven, houden ons van God verwijderd, ja maken eene scheiding tusschen Hem en ons! Van hier, dat sommige menschen doof schijnen voor de stem der vertroosting, omdat de stem des gewetens te onmiskkenbaar spreekt, en de zelfbewustheid hen pijnigt, dat zij waarlijk niet beter *willen* worden; ja wel zouden willen zalig worden, maar — geenszins afstand doen van deze of die boezemzonde, welke men voelt, dat met het zaligworden

den



den in den weg, door het Euangelie aangewezen, onbestaanbaar is. Men moge tot hen spreken van Gods liefde en vergevensgezindheid, van de kracht der zaligmakende verdiensten des Verlosers, zij zullen het toestemmen: ook toestemmen, dat die genade tot hen gebragt wordt en dat zij die mogen en moeten aannemen; maar, dit blijft over en is niet te loochenen, zoo lang de liefde tot de zonde, (al wordt die beperkt en gefnuikt door vrees voor straf) blijft heerschen, is er aan geene verzoening met God, door geloof in den Zaligmaker, noch aan opregte bekeering te denken.

Wie dan zelf geene aanleiding geven wil tot moedelooze Wanhoop: wie op vrede der ziele prijs stelt: hij wachte zich voor iedere verkeerdheid, die het geweten kwetst, en haaste zich het gepleegde onregt weder goed te maken, het bedreven kwaad, zoo veel doenlijk is, te herstellen. Dit is een eisch, die het Euangelie aan allen doet; dat is een proefsteen van echte vroomheid. Gij dus, die wel bij u zelve overtuigd zijt, »het moet anders met mij worden,» maar geen lust hebt tot verandering van hart en zin: uw eigen geweten zegt het u, zoo lang die verkleefdheid aan het kwade voortduurt,  
 kunt

kunt gij niet zalig worden, en het Euangelie stemt daarmede in: dan alleen als wij in het licht trachten te wandelen, gelijk God in het licht is, reinigt het bloed zijns Zoons van alle zonden, en kunnen de Euangelieprediking en Gods beloften tot vertroosting ingang vinden in het gemoed. Het licht van uw geweten, het licht van Gods woord volgende, zult gij voor menige struikeling beveiligd blijven, dagelijks vorderen in heiligmaking, voorspoedig rijpen voor den Hemel en dien eens binnegaan.

---

Nog is er eene bedenking, die wel eens in sommige zwaarmoedige gestellen post vat en ze vervoert tot Wanhoop en moedeloosheid, althans terug houdt van het eenvoudig aannemen des Euangeliums. Het is *de vrees van gezondigd te hebben tegen den Heiligen Geest*. Dit is eene *zevende* of laatste bedenking, waarmede wij ons zullen bezig houden.

Men zegt: het is voor mij te vergeefs op schuldvergiftenis en de zaligheid des eeuwigen levens te hopen. Ik weet, de liefde en genade van God is oneindig. Maar ik heb dezelve verbeuzeld en verdarteld. Ik heb zoo vele ma-

len mijn hart verhard en de ernstigste indrukken verzondigd. Ik heb wel eens met het heiligste gespot, den Geest van God en zijne werkingen gelasterd. Dat slaat mij ter neder. Neen, er is voor mij ongelukkige, geen straal van hope!

Gij, bezwaarde vriend of vriendin die zoo spreekt: leest en overweegt het volgende eens, met biddenden ernst en eenvoudig waarheidsgevoel. Het is billijk, dat gij overtuiging en besef hebt van uwe zware schuld en verkeerdheid; want het lasteren en spotten met het heilige, het bedroeven, uitblusschen en tegenstaan van den Heiligen Geest, zijn boosheden van de ergste soort; te verfoeijelijker en gevaarlijker, naar mate zij verder gaan en meer herhaald worden. Het is noodzakelijk, dat gij deze boosheden verfoeit en voor God belijdt, ja zoo het gevorderd wordt ter waarschuwing van anderen, en het met verstand en stichting geschieden kan, ook belijdt voor de menschen. Gij moet echter niet wanhopen: ook voor deze uwe zonde is vergeving in het bloed van Christus. Denk eens aan Petrus, die in den nacht van Jezus lijden, den Heer, met wien hij beloofd had te willen ster-

ven,

ven, tot driemalen toe verloochende! Hij werd niet afgewezen; maar vond genade, toen hij met tranen wederkeerde. Zie op de Joden, die roekeloos de felle bloedkreet hadden aangeheven: »weg met dezen! zijn bloed kome over ons en onze kinderen.» Ook aan dezen werd daarna, door de Apostelen, in des Heeren naam, kwijtschelding aangeboden; en wie telt ze allen, over wie dat bloed gekomen is tot schuldvergeving en reiniging! Zie Saulus, den godslasteraar en hittigen vervolger van de Gemeente des Heeren. Ook hem is barmhartigheid geschied? en hoor wat hij zelf daarvan getuigt: »daarom is mij barmhartigheid geschied, opdat Jezus Christus in mij, die de voornaamste (der zondaren) ben, alle zijne langmoedigheid zoude betoonen, tot een voorbeeld der ngenen, die in hem gelooven zullen ten nieuwen leven. (\*)

Deze allen en zoo vele anderen, die eens, of bij herhaling, tegen licht en overtuiging aan, in het kwade zich verhard, maar daarna zich verootmoedigd hebben, roepen u moedgevend toe:

»wan-

(\*) 1 Tim. 1: 16.

»wanhoop niet: ook gij kunt vergiffenis erlangen en zalig worden.

Het zeggen van Jezus Matth. XII: 31 en 32 beangstigt u, en gij vraagt met twijfelmoe-dige bekommering: »wat is dan toch die onvergeeflijke zonde tegen den Heiligen Geest? Ik tracht het u eenvoudig te zeggen. Sla vooraf de genoemde plaats eens in uwen Bijbel op; en zie bij welke gelegenheid Jezus dat zeide, en wat door de Farizeërs, tot wie hij deze woorden rigtte, bedreven was. Er werd een bezetene tot Jezus gebracht, die blind en stom was, niet van zijne geboorte af; maar door ziekte, door den invloed van eenen boezen geest.

Jezus geneest dezen ongelukkige, zoodat hij tevens sprak en zag. Dat dubbel wonder vulde de schare met ontzetting, zoodat zij uitriepen: »*Is deze niet de zoon van David, de beloofde Messias?*» De Farizeërs zien en hooren dat met spijt en verbittering. Zij vreezen den toenemenden opgang van den gehaten Nazarener; maar kunnen het wonder niet loochenen. Daar geeft hunne helsche boosheid hen een middel aan de hand, om den indruk van dat wonder en van andere groote daden der Heeren  
krach-

krachteloos te maken. *Deze werpt de duivelen niet uit dan door Beëlzebul, den oversten der duivelen*, zeggen of mompelen zij onder elkander. Deze booze laster, hoe ongerijmd zij ons ook in de ooren klinkt, was onder een bijgeloovig volk, hetwelk veel meer aan den invloed en de werking van booze geesten toeschreef, dan men thans gewoon is te doen, de gevaarlijkste aanval op Jezus goddelijke zending. En vond deze lastertaal ingang, gelijk zij, onder menschen van dien tijd, ligtelijk kon vinden, dan verloren de wonderwerken van Jezus hunne kracht, dan was zijn gezag welhaast vernietigd! Er lag in die beschuldiging de zwaarste verdenking tegen Jezus! Zij deed Hem voorkomen als een snoode bedrieger, die, om onnoozelen te verleiden, van God sprak, doch handelde als een werktuig des Duivels, aan wien hij met lijf en ziele verpand was! Geen wonder dan, dat de Heiland dezen uitval der Farizeërs zoo hoog opneemt, en dezelve breedvoeriger wederlegt, dan Hij anders gewoon was de lasteringen zijner vijanden te doen. Hij doet hen het ongerijmde opmerken van die lastertaal, daar een koningrijk, dat tegen zich zelve ver-

deeld is, onmogelijk bestaan kan en dus ook het rijk des Satans niet, zoo dat tegen zich zelve verdeeld is. Hij beroept zich op hunne eigene leerlingen, die ook voorwendden de kunst te bezitten, om booze geesten door bezweringen uit te drijven, en van wien zij toch niet zouden zeggen, dat het door Beëlzebul was. En nu vervolgt Hij met nadrukkelijken ernst: *Indien ik door den Geest [Lukas heeft, door den vinger] Gods, duivelen uitwerp, zoo is dan het Koninkrijk van God tot u gekomen; zoo zijn de dagen van den Messias daar! Ik zou geene booze geesten kunnen uitwerpen, had ik niet het rijk van Beëlzebul verstoord en ware ik dus niet magtiger dan hij. Daarom, dewijl het zoo duidelijk is, dat uwe beschuldiging enkel laster is, die niet uit onkunde, maar uit vijandige boosheid opwelt, daarom zeg ik u, alle zonde en lastering zal den mensch vergeven worden; (Jezus onderscheidt hier zonde en lastering in het gemeen, van zonde en lastering tegen den Heiligen Geest. Van de eerste verklaart hij: zij kan den mensch vergeven worden) maar de lastering tegen den Heiligen Geest zal den mensch niet vergeven worden.*

*En zoo wie eenig woord gesproken zal hebben tegen den Zoon des menschen, — wie in hem den Messias miskend zal hebben uit ergernis over zijn' geringen stand, het zal, het kan hem vergeven worden, omdat opvoeding en onderwijs hem met vooroordeel vervuld hebben; — maar zoo wie tegen den Heiligen Geest gesproken zal hebben, het zal hem niet vergeven worden, noch in deze eeuw, noch in de toekomstende.*

Het gedrag van deze menschen is onverbeterlijk, zij zijn ten verderve bestemd. Dit was de zonde der Farizeërs, die tegen hunne overtuiging, uit nijd en boosheid, de wonderen van Jezus, die zij niet konden loochenen, aan den Duivel toeschreven, om daardoor het bewijs zijner goddelijke zending krachteloos te maken.

Ik heb met opzet deze plaats iets breeder behandeld, omdat daardoor de bedenking der zwaarmoedigen terstond vervalt. Immers hieruit volgt van zelf, dat die zonde thans eigenlijk niet meer kan bedreven worden. Niet omdat de mensch nu beter en daartoe te goed is; maar omdat hem hiertoe de gelegenheid ontbreekt. Jezus wandelt niet meer goeddoende on-



der ons om. Wij zien niet meer die wonderen zijner sterke en weldadige hand. Wij kunnen ons niet meer moedwillig daartegen verzetten en ze voor werken des Duijvels verklaren. Men kan dus in onze dagen niet meer in een' eigenlijken zin deze zonde bedrijven. Gesteld eens, dat de Heer nog gezanten zond, met de buitengewone gaven des Geestes toegerust, om door wonderwerken hunne prediking te bekrachtigen, en men verwierp deze, ondanks de klopping van het geweten, met bitterheid en wrevel, dan ware onze zonde, die lastering tegen den Heiligen Geest, welke de Heiland onvergeeflijk noemde. Gij dus, die onder dit bezwaar gebukt gaat, ziet het hier, dat gij deswege ten onregte u bekommert en wanhoopt aan uwe behoudenis. Ja uwe bekommering op dit stuk, is zelfs een bewijs, dat gij aan die zonde niet schuldig zijt. Het is de zonde tegen den Heiligen Geest uit haren aard eigen, dat zij den mensch voor de behoudenis zijner ziele ongevoelig maakt, en alle goede indrukken uit het hart verbant. Dat is immers uw toestand niet. Uwe ongerustheid en angst getuigen het tegendeel. En nu, is dat geene stem van God in u? Wanhoopt dan niet  
lan-

langer. Sluit uwe oogen niet voor het licht, dat u bestraalt. Laten geene ongegronde bedenkingen u weêrhouden van het uitwerken uwer zaligheid. Geeft acht op de werken des Heeren: gelooft zijn woord: »Ik delge uwe overtredingen uit, als eene wolk (\*). Dat staat ook tot uwe vertroosting geschreven! —

*Middelen ter genezing van moedeloosheid,  
en voorkoming van Wanhoop.*

Behalve de wenken en herinneringen, reeds hier en daar bij de verschillende bezwaren medegedeeld, wil ik nog eenige algemeene middelen opgeven, van welker gepaste aanwending men zich, onder Gods zegen, eene heilzame uitwerking beloven mag. Zijn eenvoudige korte voorschriften doorgaans het verkieslijkst: ik wil dan slechts eenvoudig opgeven, waarvoor gij u wachten moet, en wat gij te betrachten hebt, opdat gij te ligter dezen raad u eigen maken en dien opvolgen moogt.

Zijn

---

(\*) Jes. XLIV: 22.

zijn de geneesmiddelen verschillende, naar den aard der ziekte en het gestel der lijders; dit is ook hier het geval. Daar de Wanhoop en moedeloosheid, zoo als wij gezien hebben, uit verschillende oorzaken ontstaat, moeten wij — om tegen haar beveiligd te wezen, of van overhelling tot haar genezen te worden — de bronnen, waaruit zij opwelt stoppen, hare oorzaken tegengaan.

Is het wanhoop en moedeloosheid met opzigt tot het tijdelijke, uit vermindering van inkomsten, uit achter-uitgang of verliezen ontstaande: men verberge zijn oog niet voor dat kwaad, en zij niet bang voor onaangename ontdekkingen. Hét naauwkeurig onderzoek van de gesteldheid onzer zaken, eene juiste berekening van inkomsten en uitgaven, is een eerste stap tot herstelling, en noodzakelijk, om eenen volslagen ondergang voor te komen. Zoo dringend wij tegen de wanhoop en moedeloosheid waarschuwen, even zeer moeten wij u vermanen om tegen ongevoeligheid en ligtzinnigheid op uwe hoede te zijn. Men vindt menschen, die nooit aan zwaarmoedige bekommelingen onderhevig zijn, omdat zij hun toestand niet opmerken, en groote verliezen als niets rekenen. Dat is de ware wijsheid niet; dat

dat betaamt geene redelijke wezens! Door bedachtzaamheid in al zijn wandel kan men veel voorkomen, waar over men zich te laat vruchteloos beklagen zou.

Wie God eerbiedigt in den weg van vernedering en vermindering, die Hij met hem houdt, die zal zich ook geroepen gevoelen tot deugden, aan dien stand voegende. Met het noodige tevreden, zal men zich het minder noodige, gaarne, gewillig en in des Heeren naam ontzeggen. Men zoeke door vlijt, spaarzaamheid, goede orde, en de verstandige inrigting van huishouding en bedrijf, zoo mogelijk de geledene verliezen te herstellen, althans verderen achter-uitgang voor te komen. Men oefene zich in zelfverloochening: legge zich toe op bezuinigingen: verminder de uitgaven: regele die geheel en al naar, — en zoo mogelijk, *beneden* de inkomsten, en zoeke aldus, op eene verstandige en Christelijke wijze, het gulden spreekwoord in beoefening te brengen: *zet uwe tering naar uwe nering!*

Is het wanhoop en moedeloosheid uit zorg voor de toekomst, uit donkere vooruitzigten ontstaande: men onderzoekte alles met bedaardheid:

ga zijn' toestand na: zie toe den moed niet te verliezen, en bediene zich van redelijke middelen, voor de bijzondere omstandigheden, waarin wij verkeeren, passende. Zijt op uwe hoede tegen ijdele schrikbeelden en eene droefheid zonder oorzaak. Vraag u zelve af, van waar het is dat gij neerslagtig, mismoedig en droefgeestig zijt? Is het eene aanleiding, waarmede gij niet tot God ter genezing durft komen, schaamt u dan diep en betreurt uwe dwaasheid maar heeft ook voor derzelve gevolgen. Die droefheid is heilloos, is verderfelijk en doodelijk. Het is een vergif, dat uw bloed verpest, uwe levensvreugde vergalt. Zijt daar tegen op uwe hoede en waakt. Tracht u die gelukkige gesteldheid eigen te maken, waardoor het oog der ziel gevestigd is op de gronden van hoop en blijdschap, welke er overblijven, zelfs in de treurigste lotgevallen. Zie op Abraham, den vader der geloovigen en gewen u om even als hij *te gelooven tegen hope op hope.* (\*)

In God gesterkt en aan zijn' wil onderworpen, kan men gelaten afwachten; wat oyer ons  
be;

---

(\*) Rom. III: 18.

beschoren is, en de donkerste toekomst tegentreden, vervuld met moed en hope.

't Geloof aan God verhoogt den moed;  
 Het troost ons hart in tegenspoed,  
 En leent in nood en dood ons krachten,  
 Och! dat w' ootmoedig, needrig, kleen,  
 Met dit geloof ons pad betreên,  
 Van dit geloove troost verwachten (\*).

Is het uit zwakheid, uit eene ziekelijke gesteldheid, dat uwe zwaarmoedigheid ontspruit: raadpleeg met eenen verstandigen menschkundigen geneesheer en volg zijne voorschriften op.

De band tusschen ziel en ligchaam is te naauw, dan dat niet de ongesteldheid van het eene deel van ons wezen, nadeelig op het andere werken zou. Inzonderheid is dit bij de zwaarmoedigen en wanhopigen het geval. Voor een aanmerkelijk deel werkt de sombere indruk, die de treurige omstandigheden op het lichaams-

ge-

(\*) Gez. 88: 8.

gestel gemaakt hebben, tot hunne jammerlijke kwaal mede. Men zoeke dan ook deze bron der vertwijfeling te stoppen, en die ligchaams-ongesteldheid, door het gebruik van gepaste geneesmiddelen, weg te nemen. Men wachte zich voor overdaad in spijs, en drank, en slaap, en houde of gewenne zich aan arbeidzaamheid en veel beweging.

Niet zelden loopen er bij zwaarmoedige hope-looze menschen vele oorzaken te zamen, waarvan de eene meer, de andere minder nadeelig is. Men zoeke die, door oplettendheid op zich zelve, in zoo verre te kennen, dat men gepaste hulpmiddelen kan aanwenden ter genezing. Of men plege raad met opregte, getrouwe en welmeenende vrienden, die ons van nabij kennen, en verzoeke hen dat zij ons naauwkeurig mogen gadeslaan en onbewimpeld hun oordeel mededeelen. Als de oorzaak of oorzaken onzeker of verborgen zijn, is de genezing moeilijk. Het is daarom van zeer veel belang, die zoo veel mogelijk te kennen.

Vlied de eenzaamheid. De zwaarmoedige en wanhopige is even als de diep bedroefde, daartoe doorgaans geneigd, om in stilte te mijmeren,

ren , om in zich zelve gekeerd te peinzen op zijn lot en ongeval , en alles op te zoeken wat de toestand des lijdens , het zij dan waar of ingebeeld , nog meer verzwaren kan. Die eenzaamheid is schadelijk en kan gevaarlijk worden. Vlied dan , inzonderheid wanneer uw geest tot zwaarmoedigheid gestemd is , vlied dezelve. Zoek door goed , verstandig gezelschap , door een vertrouwelijk gesprek met een' vriend of vriendin , echtgenoot of aanverwant , uwe sombere naargeestigheid te verdrijven. Hoe meer men zich daarin toegeeft , des te meer zal onze natuur daartoe overhellen ; doch tegengegaan en bestreden , zal zij minder gevaarlijk worden. Soms mengt zich een eigenzinnige afkeer van menschen , althans van sommigen , onder onze zwaarmoedigheid ; en zonderling is het , dat deze menschenvrees of afkeer wel eens zoo grillig werkt , dat men diegenen het meest ontwijkt , aan wie men vroeger genegenheid en voorkeur gaf en toedroeg. Men wachte zich voor die menschenvrees : geve zich in zulke luimen niet toe , en bestrijde ze met alle kracht.

Ook moet ik u de natuur-beschouwing aanprijzen. Eene wandeling in de ruime lucht , onder den vrijen , open' hemel is beide voor ligchaam  
en



en geest heilzaam , en zeer geschikt om de ziel met groote , verhevene gevoelens te doordringen , om de helderheid van den geest te bevorderen , en alle wanhopige onrust te verdrijven uit ons gemoed.

Neemt uwe zwaarmoedigheid voor het grootste deel, of geheel en al, uit bekommering over uwe eeuwige belangen haren oorsprong; toets u zelve aan de opgegevene bedenkingen. Ga eens bedaard na, wat bezwaar of welke bezwaren u drukken. Vraag u zelve af, of gij wel met reden bekommerd zijt. De meest gewone heerschende bedenkingen, welke menschen, die lust hebben God te zoeken, belemmeren in het uitwerken hunner zaligheid, althans verwijderd houden van het Koninkrijk der Hemelen, heb ik genoemd en ligtelijk zult gij u zelve vinden onder het een of ander van het opgenoemde. Open dan oor en hart voor de medegedeelde oplossing uwer bedenkingen en volg dezelve op. Zie vooral toe, dat niet heimelijk zondenlust, of zelfs maar verkleefdheid aan eenige geliefkoosde verkeerdheid, zich onder uwe bezwaren menge. Gij kent hetgeen er geschreven staat [Spr. XXVIII: 13.] *Die zijne*

overtredingen bedekt, zal niet voorspoedig zijn; maar die ze bekent en laat, zal barmhartigheid ontvangen; en het is de eigen taal van Jezus: *Indien uw rechteroog u ergert, ruk het uit en werp het van u! Want het is u nuttiger, dat één uwer leden verga, en niet uw geheel ligchaam in de hel geworpen worde. En indien uwe rechterhand u ergert, houwt ze af en werpt ze van u! Want het is u nuttiger, dat één uwer leden verga en niet uw geheel ligchaam in de hel geworpen worde.* (\*) Ach! het hart is zoo bedriegelijk, en met de wanhopige taal: »Er is voor mij geen behoudenis!» vereenigt zich zoo ligt de gedachte: ik kan, ik wil dat genot niet opgeven noch verzaken! ik heb daartoe lust noch kracht! Doordringt u diep met beseffen van het leelijke, verfoeijelijke en strafwaardige der zonde, met levendig gevoel van Gods hoogheid en majesteit, en van het noodzakelijke eener geheele vernieuwing van hart en zin, om ten leven in te gaan. Ongevoeligheid en verharding in het kwade verhinderen de bekeering, en kunnen eindelijk niets anders,

---

(\*) Matth. V: 29, 30.

ders, dan een knagend geweten, vruchteloos naberouw en zelfs wanhoop ten gevolge hebben. *De goddelooze heeft vele smarten; maar die op den Heere vertrouwt, dien zal de goedertierenheid omringen* (\*). Kweekt het geloof aan den hoofd-inhoud van het Euangelie zorgvuldig bij u aan; laat het in deszelfs wereld-overwinnende kracht invloed oefenen op uw gemoed, en tracht God te verheerlijken door vertrouwen en hoop!

Herdenk en peins dikwerf op de beweegredenen die ons van den staat der vertwijfeling wêrhouden moeten. Als uwe hoop begint te verflaauwen en uw moed dreigt te bezwijken, stel u dan God voor in zijn onbeperkt vermogen. Hij, die den hemel en de aarde geschapen heeft, behoefde het slechts te willen, en oogenblikkelijk ware de toestand waarin gij u bevindt veranderd. En daar Hij het kan, zoude het dan gebrek aan liefde zijn, dat Hij het niet doet? Dat zult gij niet denken van Hem, die zijn' eigen' Zoon niet gespaard: maar voor ons allen heeft overgegeven en met Hem alle dingen wil schen-

---

(\*) Psalm XXXII: 10.

schenken? Kan ook eene vrouw haren zuigeling vergeten, dat zij zich niet ontferme over den zoon hares buiks? Ofschoon zij deze vergete, zoo zal ik toch uwer niet vergeten (\*). Zoo teeder heeft God Israël, dat zoo dikwerf Hem verliet, en van Hem verlaten scheen, van zijne liefde en zorg verzekerd. Zijt vergenoegd met het tegenwoordige; want Hij (de Heere) heeft gezegd: Ik zal u niet begeven. Ik zal u niet verlaten (+). Met dat woord bemoedigde een heilig schrijver zijne medebelijders in een' tijd van druk en vervolging. Zulke toezeggingen, gedaan door den God der waarheid, kunnen het kwijnend geloof opbeuren en schragen. Herdenk die dikwerf. En is het, dat de Heere verre schijnt: gij weet het immers, dat de hoogste liefde door de hoogste wijsheid geleid wordt. Alle zijne wegen zijn goedertierenheid en waarheid voor hen, die zijn verbond en getuigenissen bewaren. Beschouw de Godsdienst als eene bron van ware ziels-verlustiging en vreugde. Geef acht op de veelvuldige opwekkingen tot  
blijd-

---

(\*) Jes. XLIX: 15.

(+) Hebr. XIII: 5.

blijdschap en hoop, die wij in den Bijbel aantreffen: *Dient den Heere met blijdschap: komt voor zijn aangezicht met vrolijk gezang (\*)*. *Verblijdt u in den Heere alle tijd, wederom zeg ik verblijdt u. (†)*. *Verblijdt u in de hope (§)*. *Geloofd zij de God en Vader van onzen Heer Jezus Christus, die, naar zijne groote barmhartigheid, ons heeft wedergeboren tot eene levende hope, door de opstanding van Jezus Christus uit de dooden (\*\*)*. *Die gij door Hem gelooft in God, welke Hem opgewekt heeft uit de dooden, en hem heerlijkheid gegeven heeft, opdat uw geloof en hoop op God zouden zijn (††)*. *Jezus Christus die onze hope is (§§)*. *Christus de hope der heerlijkheid (\*\*\*)*. Zie het, wat vreugde de dienst van God schenken kan, aan David en zoo velen als na hem getuigd hebben: *Gij hebt vreugde in mijn hart gegeven, meer dan ter tijde, als koorn en most vermenigvuldigd worden (†††)*. Tracht zulk eene stemming der ziele bij u aan te kweeken

en

(\*) Psalm C: 2.

(†) Philipp. IV: 4.

(§) Rom. XII: 12<sup>a</sup>.

(\*\*) 1 Petr. I: 3.

(††) vs. 21.

(§§) 1 Tim. I: 1<sup>b</sup>.(\*\*\*) Col. I: 27<sup>b</sup>.

(†††) Psalm IV: 8.

en levendig te houden, door het lezen van een Lied of Psalm. In onzen gewijden bundel is daartoe een schat voor handen, en ik behoef ze u wel niet op te noemen, anders zou ik u onder meer anderen wijzen op den 23<sup>sten</sup>, 33, 46, 103 en 130 der Psalmen, en op het 12<sup>de</sup>, 17, 19, 20, 21, 23, 28, 29, 37, 39, 42, 53, 56, 82, 83 en 84<sup>ste</sup> der Euangelische Gezangen. Het 27<sup>ste</sup> worde vooral dikwerf door u overwogen en beoefend, als *lessen van den dag*, zoo als de vrome dichter *van Alphen* het ook betiteld heeft.

Onder dit alles zij uw gemoed ontsloten voor den invloed van Gods Geest. Waar die niet medewerkt, daar zal al ons pogen niets baten. Menschelijke wijsheid kan geen hart hervormen. Uit ons zelve kunnen wij zoo min willen, als volbrengen, zoo min hopen als bij de hand nemen. Waren wij aan ons zelve overgelaten, dan mogten wij zeggen: »het is buiten hope!» Maar nu zeggen wij: geen nood! Wat ons ontbreekt, is rijkelijk in God te vinden, en wij hebben de zalige belofte: meer dan aardsche vaders hunne kinderen goede gaven schenken, zal de Hemelsche Vader, den Heiligen Geest geven, dengenen, die er Hem om bidden. Zoo

F

laat

laat ons dan veel biddende tot Hem naderen. Het gebed, dat groote beproefde middel tegen alle kwaad, zij u bij en boven alles aangeprezen. Dit is een krachtig wapen en veelvermogen middel, om het hart van zorgen te onthefsen. Wanneer wij het hart biddende voor God uitstorten, dan gedenken wij aan zijne wijsheid, magt en liefde: wij gevoelen onze diepe afhankelijkheid en onze dure verpligting; en onze onrust, zorg en angst wordt verwisseld in zaligen vrede der ziel, die alle verstand te boven gaat. Zoek dan, zoo dikwerf zwaarmoedige gedachten in u oprijzen, en de beangste ziel zich toegeeft in onophoudelijke bekommelingen: zoek dan bij God uw toevlugt. Bid Hem, die alles in zijne hand heeft, dat Hij uwe aandoeningen matige, uwe hartstogten beteugele en heilige, en u helpe de verkeerde uitlating uwer neigingen te bedwingen. Stort voor Hem uw geheele hart uit; dan zal de smart van het lijden niet zoo diep doordringen; ontevredenheid, angst en wanhoop zullen uit uw gemoed wijken, en door geduld, kloekmoedigheid en helderheid van geest vervangen worden.

*Hoe men zich jegens zwaarmoedigen en  
hopeloozen te gedragen hebbe.*

Valt dit boekje ook in handen van menschen, wier huisgenooten, vrienden of betrekkingen, zwaarmoedig gestemd, of wel tot wanhoop vervallen zijn; ten hunnen behoefte zij ten slotte nog een woord hier bij gevoegd.

Gij gevoelt, welk een jammerlijke kwaal de wanhoop is, en hoe zeer zij die daardoor gefolterd worden, aanspraak hebben op medelijden en toegevende, verschoonende liefde. Tracht dit gevoel bij u aan te kweeken en levendig te houden, en ziet toe om die lijders nimmer te bedroeven, te grieven, te krenken, te verbitteren, of te ergeren. Doet hun gevoelen, dat hunne ellende u ter harte gaat. Het is een groote troost voor ongelukkigen, deelneming te ondervinden, en op te merken, dat men geneigd is tot hulp. Behandelt hen altijd met verschoonende goedwilligheid. Bewaakt hen zorgvuldig; tracht hen ongemerkt gepaste en geoorloofde verstrooiing, uitspanning en beweging te verschaffen. Be-ijvert u, om de oorzaken hunner zwaarmoedigheid te kennen en weg te nemen. Zoekt vooral hun redelijke gronden van troost toe te dienen.



Spreekt tot hen over de liefde en trouw van God; wijst hen op de onuitputtelijke bron zijner algenoegzaamheid, op de oneindige verdiensten des Verlossers, en op de zaligheid des hemels. Doet hen gevoelen, dat dit tegenwoordig leven, hoewel niet zoo donker en treurig als zij het zich voorstellen, echter geen verblijf van loutere vreugde, maar een staat van menige beproeving en telcurstelling is, welke ter hoogere vorming dienstig zijn. Zoekt aan den loop hunner denkbeelden eene andere rigting, eene hemelsche, hartverheffende vlugt te geven. En boven alles, bidt met en voor hen. Draagt hen gedurig biddende voor bij den troon der genade. Al schijnen uwe bemoeijingen niets te baten; al zijt gij van hen verwijderd, al kunt gij niets anders; dit kunt gij altijd en overal, en niets vermag meer dan dit. Misschien kunnen of durven zij niet hidden, weest gij dan te ernstiger en vuriger hunne voorbidders bij God.

Smeekt Hem, dat Hij de geneesmiddelen zegene, hun karakter en neigingen vorme naar zijnen wil, en hun schenke den vrede en de vreugde des gemoeds; en wanhoopt alzoo doende zelve niet, of Gods-genade uwe aanhoudende pogingen, om Christus wil, door zijnen Geest zal vruchtbaar maken. —



*Bij N. CORNEL, Drukker van het Nederlandsch  
Zending-Genootschap te ROTTERDAM, zijn ge-  
drukt en worden uitgegeven de navolgende*

KLEINE STUKJES.



I. Euangelische Herinneringen aan Kranken. . . . .	à	3	St.
II. Over het nuttig Kerkgaan. . . . .	-	2	—
III. Over het doen van Belijdenis. . . . .	-	2	—
IV. Een Woord voor Menschen, die niet ter Kerke kunnen gaan. . . . .	-	2	—
V. Het Christendom beschaamd door Heidenen. . . . .	-	2	—
VI. Euangelische Herinneringen aan Bedroefden. . . . .	-	5	—
VII. Euangelische Herinneringen aan Vaders en Moeders. . . . .	-	4	—
VIII. Een Woord aan Vaders en Moe- ders, welke een Kind ten Doop brengen. . . . .	-	1	—
IX. Over het allerbeste Boek. . . . .	-	2	—
X. Onderwijs over het Bijbellezen. . . . .	-	5	—
XI. Levensgeschiedenis van den Groot- sten Man. . . . .	-	5	—
XII. Iets over het Avondmaal. . . . .	-	3	—
XIII. Opwekking tot de Huiselijke Godsdienst. . . . .	-	3	—
XIV. Zamenspraak tusschen drie Vrien- den over de Wedergeboorte. . . . .	-	1½	—
XV. Het Leven van William Kellij. . . . .	-	3	—
XVI. Drie Zamenspraken tusschen eenen Leeraar en eenen Huisman. . . . .	-	3	—
XVII. Het Dorp Eerenhoef, uit het diepst verval tot vorige welvaart hersteld. . . . .	-	5	—
XVIII. Het Nadeel van het bij de Straat loopen der Kinderen. . . . .	-	4	—
XIX. Waarschuwing tegen de Ontucht. . . . .	-	6	—
XX. Iets voor Herstelden uit Krankheid. . . . .	-	4	—
XXI. Iets voor Gevangenen. . . . .	-	7	—

XXII. Geschenk der Christelijke Liefde aan Kinderen. . . . .	-	6½	St.
XXIII. Geschenk voor degenen, die tot Lidmaten der Christelijke Kerk zijn aangenomen. . . . .	à	5	—
XXIV. Heb ik wel genoeg voor de Eeu- wigheid? . . . . .	-	4	—
XXV. Tweede Geschenk der Christelijke Liefde aan Kinderen. . . . .	-	5	—
XXVI. Voor Dienstboden. . . . .	-	5	—
XXVII. Over de Feesten. . . . .	-	4	—
XXVIII. Iets voor Armen. . . . .	-	2	—
XXIX. Jezus, de Geneesmeester van Kran- ken. . . . .	-	2½	—
XXX. Evangelische Herinneringen aan oude Lieden. . . . .	-	4½	—
XXXI. Verzameling van Leerzame Brieven en opwekkende Verhalen. . . . .	-	4	—
XXXII. Opwekking tot Weltevredenheid. . . . .	-	4	—
XXXIII. Een goed Woord aan Christen- Ouders over de Opvoeding hun- ner Kinderen. . . . .	-	4	—
XXXIV. De Kracht des Geloofs, der Liefde en des Gebeds, of de Geschiede- nis van August Herman Franke. . . . .	-	3	—
XXXV. Schets van het Leven van Afrika- ner, een Opperhoofd bij de Na- maqua's in ZUID-AFRIKA. . . . .	-	2	—
XXXVI. Waarschuwing tegen het Kwaad- spreken. . . . .	-	2	—
XXXVII. Iets over de Zelfskennis. . . . .	-	4	—
XXXVIII. Een woord van Onderrigten Troost, ten gebruike in Sterfhuizen, . . . . .	-	4½	—
XXXIX. Men doet niet, wat men kan. . . . .	-	3½	—
XL. Vriendelijke Raad aan Hopeloozen en Zwaarmoedigen, om hen te beveiligen tegen Wanhoop . . . . .	-	5	—



*Bij gemelden N. CORNEL zijn ook gedrukt en te bekomen de volgende Kleine Stukjes.*

I. Noodzakelijkheid der kennis van Jesus Christus. . . . .	à	2	St.
II. Het geluk van God tot zijnen Vriend te hebben. . . . .	-	3	—
III. Het waar geluk, geschetst in drie gesprekken tusschen een Dorps-Leeraar en een Landman, . . . . .	-	4	—
IV. Van Eijk, iets over de Bekeering. . . . .	-	8	—
V. ——— over de Sacramenten. . . . .	-	2	—
VI. ——— over de Regtzinnigheid. . . . .	-	9	—
VII. ——— voorbeelden van Vroeg-bekeerden. . . . .	-	8	—
VIII. ——— bij de uitdeeling des Bijbels. . . . .	-	1	—
XI. Jezus, de ware Zondaarsvriend. . . . .	-	2	—
X. Een Boekje voor menschen, die het niet willen lezen. . . . .	-	1	—
XI. De Godvruchtige Krijgsmán. . . . .	-	2	—
XII. Iets over het Vloeken. . . . .	-	1	—
XIII. Hartelijke Opwekking en welmeenende Raad. . . . .	-	2	—
XIV. De weg des Heils, in zestien korte Voorstellen. . . . .	-	4	—
XV. De Godvruchtige Zeeman. . . . .	-	4	—
XVI. Een Woord tot bemoediging. . . . .	-	1½	—
XVII. Iets over de Vereeniging. . . . .	-	3	—
XVIII. Jonathan de Baggerman. . . . .	-	2	—
XIX. Franke, heilige en veilige Weg. . . . .	-	1	—
XX. Overdenking over het Wederzien. . . . .	-	2	—
XXI. Ernstige gedachten over de Eeuwigheid. . . . .	-	1½	—
XXII. Raadgevingen. — Wenken. — Middelen, tot bevordering van Godsdienstigheid bij ons zelve en bij anderen. . . . .	-	3	—

XXIII. Leven en Sterven van een vroeg Godvreezend Dochtertje. . . . .	- 4	St.
XXIV. Onderwijs om zalig te worden. . . . .	- 1	—
XXV. Het boerenmeisje. . . . .	- $\frac{1}{2}$	—
XXVI. Jozef. . . . .	- $\frac{1}{3}$	—
XXVII. Vrolijk uitzigt van een 96 jarigen Grijsaard. . . . .	- 3	—
XXVIII. De Goede Moeder. . . . .	- 3	—
XXIX. Schets van Jezus leven. . . . .	- 2	—
XXX. Th. Hoog: over de vroege Godza- ligheid. . . . .	- 4	—
XXXI. Hogendorp: Ootmoed voor God. . . . .	- 6	—
XXXII. Wonderbare oogbeschouwing. . . . .	- 6	—
XXXIII. Leven en Bekeeting van Vrouw Langerfeld. . . . .	- 2	—
XXXIV. Honigdroppen uit de Steenrots Jezus Christus. . . . .	- 4	—
XXXV. Gedachten van een oud Godgeleerde . . . . .	- 6	—
XXXVI. Th. v. d. Groe: Zaligmakend Geloof . . . . .	- 12	—
XXXVII. Kort Begrip der Christelijke Re- ligie. . . . .	- 2	—
XXXVIII. Een Boekje voor alle Menschen om den Bijbel te lezen. . . . .	- 1	Ct.

---

A. Black, de Schoorsteenveger. . . . .	à 2	St.
B. Nimmer te Laat. . . . .	- 2	—
C. Nimmer te Vroeg. . . . .	- 2	—
E. De Kracht van de Godsdienst. . . . .	- 2	—
D. De Oudejaars-Avond. . . . .	- 2	—
F. Lessen der wijsheid voor alle Christenen. . . . .	- 5	—
G. Een zestiental beknopte Preekjes. . . . .	- 2 $\frac{1}{2}$	—
H. Spiegel der Goddelijke Voorzienigheid. . . . .	- 5	—
J. Scharp: over de vriendschap (2 <sup>e</sup> druk.) . . . . .	- 16	—